(ISSN: 2602-4047)

Yazıcıoğlu, A. & Çelik, T. (2022). Reflectıons of Technological Change on Social Studies Teaching ın Curriculum and from the Perspectives of the Participants, *International Journal of Eurasian Education and Culture, 7(16), 44-85.*
DOI: http://dx.doi.org/10.35826/ijoecc.521

ArticleType (Makale Türü): Research Article

REFLECTIONS OF TECHNOLOGICAL CHANGE ON SOCIAL STUDIES TEACHING IN CURRICULUM AND FROM THE PERSPECTIVES OF THE PARTICIPANTS

Aylin YAZICIOĞLU
Assist. Prof. Dr., Karamanoglu Mehmetbey University, Karaman, Turkey, aylinyazicioglu@kmu.edu.tr
ORCID: 0000-0003-3527-6982

Türkan ÇELİK
Assist. Prof. Dr., Kilis 7 Aralık University, Kilis, Turkey, Üniversitesi, turkancelik@kilis.edu.tr
ORCID: 0000-0001-8380-9419

Received: 21.11.2021 Accepted: 12.02.2022 Published: 02.03.2022

ABSTRACT

In this study, it is aimed to examine the process of technological change from the perspectives of academicians who are specialists in teaching social studies, Social studies curricula, and teachers of social studies. The study was planned as a case study in a qualitative design. The research sample was formed using purposeful sampling techniques and consists of academicians (4), social studies teachers (20) and social studies curriculums (4). From the research data, five themes were identified focusing on time as 2005, 2005-2015, 2015-2017, 2017-2018, and 2018-2021. Within the scope of the determined themes, social studies curricula and social studies teaching processes of teachers and academicians were discussed. According to the study results, in the course of 2005, the impact and scope of technological reflection in the curriculum was wider, and it was determined that the implementation process relatively fell behind. Within the scope of the 2005-2015 theme, it is noteworthy that during the transition period to 2015, the impact of technological reflection in the social studies curriculum has narrowed, but there has been an improvement in the frequency of the use of new technologies in the implementation process. When the theme of 2015-2017 is examined, an increase is observed in the number of learning areas and achievements in which the technological emphasis is reflected, and it is concluded that the use of technology is reflected in the application process at the same rate. When the 2017-2018 theme was examined, it was identified that technological reflection has improved in terms of both teaching program and implementation. In the 2018-2021 theme, there was no change in the curriculum dimension. On the other hand, it was concluded that new technologies were more intensively utilized in the lessons in the implementation process. Based on the findings of the research, it is suggested that the social studies curriculum should be updated at shorter intervals and the technological competencies of teachers should be kept up-to-date, due to the rapid change in educational technologies.

Keywords: Technological change, social studies curriculum, academicians, teachers.

INTRODUCTION

Since the first centuries, technological devices have accompanied the process of facilitating people's lives and have become an indispensable part of our daily life. As a matter of fact, technology that existed before science and engineering in human history is also known as the practical aspect of science (Yörükoğullar, 2013). Technology which has been a part of human life, has been assigned different meanings. These meanings are; all the information that humanity has and uses to make the environment in which he lives more beneficial to himself (Eren,1983), the application and use of scientific knowledge, which is produced by applications based on scientific principles in a particular field, in industry, commerce, medicine and other fields for the purpose of serving human life (Öğüt, 2013), a rational discipline that humanity designed to be superior to the nature by using science (Simon, 1983).

The concept of educational technology has emerged with the use of technology in education, which has become a part of people's daily lives today. Basic aim of educational technology is to increase the efficiency and persistency of learning (İşman, 2002) it has an important role as a tool to solve the problems that emerge during learning and teaching process. By increasing the permanence and quality of the learning process, educational technology also serves the process of carrying learning to a higher level. In this sense the definition of educational technology has been made in the following ways; all methods and techniques created to implement the principles of teaching and design of all systems to equip learners all the features about education (Yalın, 2003; Daştan, 2006), efficient use of technological devices and material in the process of learning (Richey, 2008), tools that aim to decrease the opportunity inequality in education in the world (Amiel & Reeves, 2008), any kind of system, technique and help that is formed to improve the learning process (Alpar, Batdal & Avcı, 2007). The content of the educational technology is formed by the answer to the question "*How am I going to teach?"* and this branch of technology has the following aims such as; to expand educational services, to make learning processes more efficient, to individualize learning-teaching environments, to make educational institutions practical, to ensure continuity in the curriculum and to increase the efficiency and effectiveness of education staff (Özdemir & Özdemir, 2019).

From past to present educational technologies have been an indispensable part of learning and teaching process and have been reflected to all curricula. In curricula "digital competency" under the heading of "competencies" has become a skill that should be acquired in all subjects. Technological skills and competencies have been underlined in social studies curriculum as well as in other curricula.

The most general aim of social studies teaching process is to raise the individual as a good citizen who is beneficial to the society, country, and humanity (Yeşiltaş, 2015), considering the curriculum based on this process, the effect of technological reflections is seen intensely. So much so that, one of the special aims of the curriculum is stated as "*the conscious use of information and communication technologies by understanding the development process of science and technology and its effects on social life*" (MoNE-Ministry of National Education, 2018: 8), in the curriculum; highlighting the importance of skills such as digital literacy and media literacy. Moreover, it is observed that the "science, technology and society" learning area applied for all grade levels in the curriculum and many achievements in the program emphasize technology use and competence. Almost in all phases of social studies lesson which is composed of several disciplines such as sociology, history, geography, psychology, philosophy using educational technologies is possible. Educational technologies that can be used in social studies teaching from past to present are blackboard, chalk, textbook, supplementary books, worksheets, maps, atlases, overhead projector, computer, projector, radio, television, VCD player, mp3 player, telephone, radio, telegraph letter, stamp, document, photograph, poster and board. Recently, with the developments in computer and internet, social media and web tools also can be used efficiently in teaching social studies. The rapid increase in the use of technology in learning processes has also been reflected in the increase in the number of studies on the use of new technologies in educational environments (Al-Said, 2015; Balasubramanian, Jaykumar & Fukey, 2014; Caballé, Xhafa & Barolli, 2010; Chen & Law, 2016; Chen & Chang, 2020; Damyanov & Tsankov, 2018; Hicks, Lisanti & Van Hover, 2020; Lestari, Maksum & Kustandi, 2019; Manolev, Sullivan & Slee, 2019; Mason, 2018; Rodriguez, Brown and Vickery, 2020; Santosa et all, 2020; Trespalacios & Lowenthal, 2019). However, since the transition process from behavioural approach to constructivist education approach in 2005, it has been a matter of curiosity that which educational technologies in which years are used by academicians and teachers, who are practitioners of social studies teaching, in social studies teaching. Likewise, is the importance of technology seen in the application processes as well as in the curriculum? This study is considered to make important contributions by providing explanations to these questions. Although there are some studies in the literature (Çakmak & Taşkıran, 2017; Çoban & İleri, 2013; Yaman, 2019; Yeşiltaş & Kaymakçı, 2004), there is no study, in the historical process, examining which technology was used during implementation phase of social studies teaching by the participants. Therefore, it is thought that the findings of this study, which will be discussed from the perspective of the participants, will shed light on how the technological reflections are reflected in the curricula and implementation processes in the process from 2005 to the present.

The Aim of the Study

The aim of this study is stated as examining technological change process that has been going on in teaching social studies since 2005 from the perspectives of teachers and academicians and scrutinize curriculum dimension. In accordance with the stated aim, following questions are tried to be answered.

- What are the ideas of academics and teachers about the technological reflections in their social studies teaching classes in 2005?
- What are the ideas of academics and teachers about the technological reflections in their social studies teaching classes between 2005-2015?
- What are the ideas of academics and teachers about the technological reflections in their social studies teaching classes between 2015-2017?
- What are the ideas of academics and teachers about the technological reflections in their social studies teaching classes between 2017-2018?

- What are the ideas of academics and teachers about the technological reflections in their social studies teaching classes between 2018-2021?
- How have the technological reflections in the Social Studies Curriculum been handled since 2005 within the framework of the relevant ideas?

METHOD

Model of the research

The study was planned as a case study in a qualitative design. Case studies are one of the qualitative research methods in which a researcher presents one or more situation in detail (Christensen, Johnson & Turner, 2014). Case studies are defined as detailed description and analysis of one or more cases. In the literature, it is seen that there are some classifications of case studies (Merriam, 2001; Stake, 2003; Yin, 2003). In this study, embedded case study which is a case study containing more than one sub-unit of analysis was utilized. In embedded case study design, it is important to pay attention to more than one sub-unit (Yıldırım and Şimşek, 2013). In this study, as reflections of technological changes on social studies teaching from the perspectives of participants was examined by interviewing teachers and examining Social Studies Curriculum, it has been classified within the framework of a case study. As how the technological changes have been dealt with in social studies curricula since 2005 and it has been tried to be examined within the framework of the views of academicians and teachers who give social studies teaching courses at universities, it has been determined as an embedded case design.

Study Group

Teachers and academicians compose the study group. Four academicians in the study group are expert in teaching social studies and have been working at various universities since 2005 and conducting their courses. The other participant group consists of 20 teachers. Teachers are graduates of social studies teaching departments and have been teaching since 2005. Special attention was paid to ensure that the participants were experts in their fields and had at least 15 years of experience in order to convey technological reflections in the courses they have been conducting since 2005.

While selecting sample of the study purposeful sampling method is used. In purposeful sampling in qualitative study, forming a study group that would serve the correct understanding of the problem in consistent with the aim of the study is intended. It is based on accessing situations, cases, people, and documents that are thought to be a rich source of information (Gliner, Morgan, & Leech, 2015: 125). In this context, the aims of forming the study group are as follows:

- Academicians who train prospective teachers at universities and are among the practitioners of the program in examining the technological reflections on social studies teaching,

- Teachers raising students at school, which is another practice point. 2005 is taken as criteria about the study group because structural education was adopted in 2005.

Data Collection Instruments

Data collection instruments used in the study are given below. *A semi-structured interview forms* used to find out the ideas of academicians and teachers concerning the reflections of technological change on social studies teaching. A semi-structured interview form is preferred in order to create a defined subject boundary with the questions structured in the interviews and to convey the views of the interviewee in detail (Büyüköztürk, et all, 2014). A question pool was created for the questions in the interview form. The questions were sent to an expert in the field of social studies teaching. Based on the feedback from the expert the questions were revised. In terms of language and intelligibility of the questions, an expert was also consulted in the field of Turkish language teaching. The interview questions prepared for the academicians were sent to their e-mail addresses after they stated that they were willing to participate in the study, and then data were collected. Data from teachers were collected using google-form.

Data collection instrument for another participants namely the curriculum dimension is Social Studies Curricula. In this sense, 2005-2015, 2017-2018 Social Studies Curricula were used to collect data about the reflections of technological change in the curricula. Social Studies Curricula were accessed through the webpage of Ministry of National Education (MoNE). Necessary permissions were obtained for the research (the date of the evaluation decision of Karamanoğlu Mehmet Bey University, Scientific Research and Publication Ethics Committee =06.10.2021, the number of the ethics evaluation document= 2021/35608).

Data Analysis

The basic idea of data analysis in case studies is that each case should be analysed separately and in detail. This situation requires analysing like a system that is formed from pieces. At the same time, it also includes combining throughout the whole analysis process. The question or questions of the researcher must be related with the case. In the reporting of the study, the report of the study should reflect the insider's view of the situation from the outsider's objective point of view and should provide a deep understanding of each situation. It should create rich and wholistic description that covers each part (Christensen, Johnson & Turner, 2014).

In the analysis of the data related to the case study in the research; academicians and teachers' ideas, 2005, 2015, 2017, 2018 Social Studies Curricula were organized. Data gathered from above mentioned resources were read and evaluated again and again to make a better analysis. Content analysis was utilized for the data gathered from interviews with academicians and teachers, ideas were analysed using MAXQDA software. As mentioned by Yıldırım & Şimşek (2013), in content analysis data is analysed in more detail and deep and concepts and themes that is not noticed in descriptive analysis are tried to be discovered. In this study, during content analysis vocabulary and sentences gathered from teachers and academicians' ideas were organized the relation among them were interpreted and categories were formed by structuring. Opinions that were obtained during analysis were tried to be made more understandable.

The themes related to technology in the 2005, 2015, 2017, 2018 Social Studies Curricula were identified, and the frequency values of the acquisitions related to these themes were calculated. In this context, descriptive analysis technique is utilized in the curricula part of the study. During descriptive analysis as Yıldırım and Şimşek (2013) have mentioned data is summarized according to themes and then interpreted. During this process the aim is to organize and summarize the data and present it by interpreting. In this study, the themes about technology in Social Studies Curricula were identified and achievements about these themes were determined. Related themes and achievements' frequency values were calculated. In order to increase the reliability of the study co-observer method is used. The reliability formula determined by Miles and Huberman (1994) was used to determine the consensus among researchers. The consistency of the coding of the observer and co-observer on the themes was found to be 90%.

FINDINGS

In findings part of the study, gathered data is analysed and presented. Within the framework of the data, the ideas of academicians, teachers and the data obtained from the Social Studies Curricula were evaluated and interpreted.

In terms of curriculum, it is seen that constructivist approach was included in education programs in 2005. In the structure of other curricula behaviourist approach was adopted but in 2005 this was changed with following a constructivist framework and improved. It was aimed to adopt the innovations and changes of the age by constructivist paradigm (MEB, 2005). As in many other curricula Social Studies Curriculum was shaped within the framework of that understanding and various themes and achievements about technology were included. Frequency values of the themes and achievements were presented in Table 1.

Table 1. Themes and Achievements About Technology Included in 2005 Social Studies Curriculum

THEMES	***f***
2005	
Science, Technology and Society (Acquisition: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 1, 2, 4, 5, 2, 1)	12
Global Connections (Acquisition: 3)	1
Production Delivery and Consumption (Acquisition: 3)	1

As can be seen from Table 1, there were three themes and fourteen achievements in 2005 Social Studies Curriculum. Distribution of achievements was in the following way, "Science, Technology and Society" (12 achievement), "Global Connections" (1 achievement), and "Production, Delivery and Consumption" (1 achievement.).

Technological Reflections on Social Studies Lessons in 2005

Teachers' technological reflections towards social studies lessons given by teachers are presented in Figure 1.

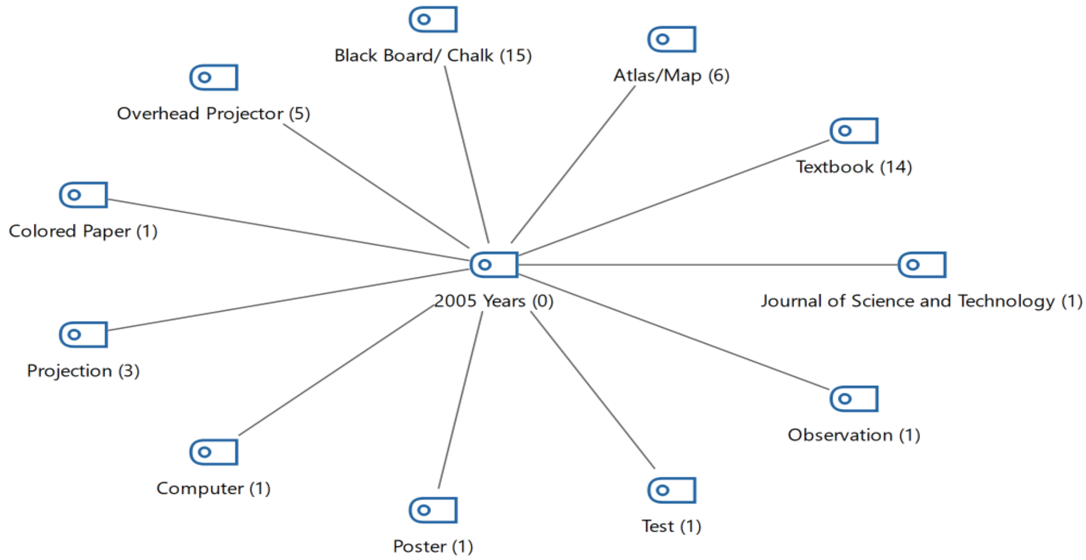

Figure 1. Technological Reflection in the Lessons in 2005

As it can be seen from the Figure 1 teachers have reported that they used "Blackboard/chalk" and "textbook" the most while teaching social studies lesson in 2005 in terms of technological reflection dimension. Other technological elements that teachers used in social studies lessons are "Atlas/Map, Overhead Projector, Projection, Computer, Poster, Test, Science and Technology Journal, Observation and Colourful Papers". In the light of the findings, it is seen that teachers followed a traditional way while teaching social studies lesson in 2005. Blackboard/ chalk and textbook were among the most highlighted technological elements by teachers. In addition, teachers also stated that they try to use other technologically developing and changing tools in their lessons. In concurrent with the expressed ideas, overhead projector, computer, and projection elements are supporting the ideas of teachers.

While one teacher expressed his/her idea as "*There were not as many new technological devices as there are now. I was using blackboard, textbook, chalk, map" (*Teacher no:3), Another teacher reported that "*There were not anything else except blackboard, chalk and textbook."* (Teacher No:9) In accordance with the expressed ideas, teachers have highlighted blackboard, chalk, textbook, atlas, and map as the technological reflection in their social studies lessons.

In addition to the teachers, academicians who are among the participants also shared ideas that are similar to ideas of teachers. One academician stated that "In *2005 as I was research assistant I did not have a lesson of my own, however during the lessons that we attend with our lecturers we were using different technological devices. In these lessons generally power point presentations were done using computers and projections. Occasionally we were using overhead projector as well. Moreover, lessons were summarized, important points were highlighted, concept maps and cause-effect diagrams etc. drawings were done using colourful markers on whiteboards."*(Form No:1). Another academician reported that "In *the classrooms both whiteboard and* *blackboard markers were used. Moreover, not in all classes but in some of them, there were projectors. Students were mostly benefited from textbooks and photocopies. Moreover, there was overhead projector" (*Form No:4). In the above-mentioned ideas, academicians stated that in 2005 they used devices like computer, overhead projector and boards.

Technological Reflections on Social* Studies *Lesson between 2005-2015

When the curriculum dimension is examined frequency of the themes and achievements about technology included in Social Studies Curricula between 2005-2015 were presented in Table 2.

Table 2. Themes and Achievements About Technology Included in Social Studies Curricula Between 2005-2015

THEMES	*f*
2005	
Science, Technology and Society (Acquisition: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 1, 2, 4, 5, 2, 1)	12
Global Connections (Acquisition: 3)	1
Production Delivery and Consumption (Acquisition: 3)	1
2015	
Science, Technology and Society (Acquisition: *4.7.1; 4.7.2. ; 4.7.3. ; 4.7.4. ; 5.7.1. ; 5.7.2. ; 5.7.3. ; 5.7.4; 6.7.3.)*	9
Individual and Society (Acquisition: *7.1.3. ; 7.1.4)*	2

As it is shown in Table 2 when the themes in Social Studies Curricula between 2005-2015, in 2005 curriculum there were three themes and, in these themes, there were fourteen achievements. In 2015 curriculum under two themes there were eleven achievements. In both curricula the theme that has the most achievements are "Science, Technology and Society". Teachers' technological reflections towards social studies lessons given by teachers between 2005- 2015 are presented in Figure 2.

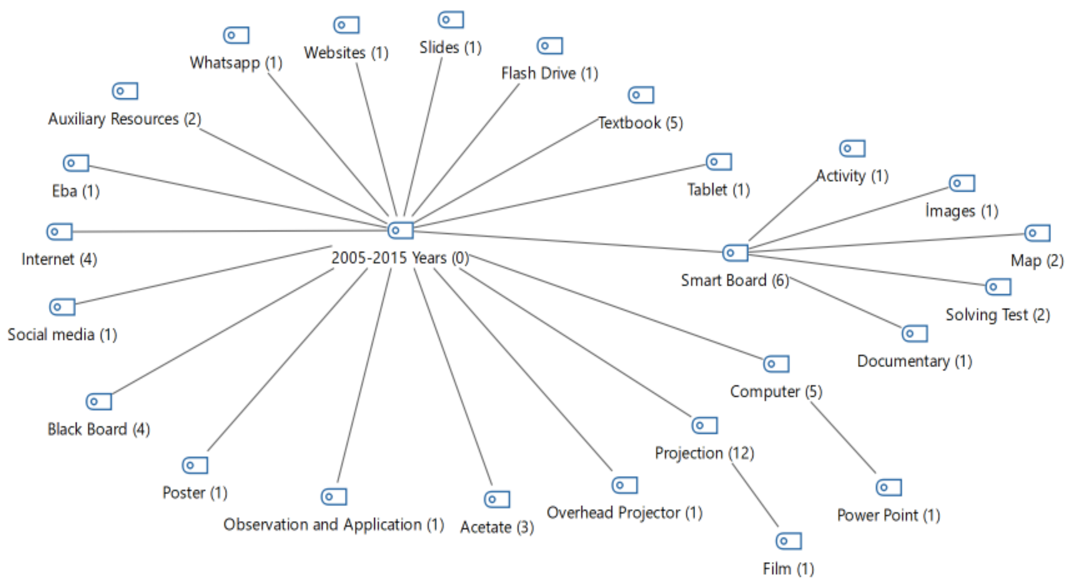

Figure 2. Technological Reflections Between 2005-2015

As can be seen from Figure 2 teachers mostly used "Projection" and "Smart board" while teaching social studies lesson between 2005-2015. Moreover, they reported that they also used "Computer", "Textbook", Blackboard" and "Internet" less frequently in their lessons. In the light of the gathered data, it can be asserted that the teachers attributed importance to the technological tools and tried to use them in their social studies lessons between 2005-2015. In 2005 teachers reported that they mostly used blackboard and textbook, thaw was changed between 2005-2015 and they were replaced by projection and smart boards. It is evaluated that teachers tried to adopt to the changing and developing conditions and put an effort to use these devices in their classroom.

One of the teachers who expressed his opinion said, "*There have been very good developments for our students. First, we started using the projector via the computer by blacking out the classrooms*. T*he projection was attracting the attention of students so beautifully that we were saving slides into the flash drives and watching them with the help of the computer in the lessons. We watched the movies that were related to our lessons via projection too. For example, the movie "120". We started to recommend websites related to our lessons to my students. As time passed, social studies lessons started to be enriched in terms of materials."* (Teacher No:1). Another teacher reported his/ her ideas as "*I was using overhead projector-acetate and projection between 2005 and 2015." (*Teacher no: 15) Between 2005-2015, teachers have highlighted elements such as overhead projector, acetate, projection, movies, and websites as technology reflections in their social studies classes, in accordance with their expressed ideas.

In addition to the teachers, academicians who are also one of the participants have reported their ideas concerning technological reflection on courses they conducted. One of the academicians explained that "*I conducted all my lessons with power point presentations I prepared and also used documentary etc. and used films and videos with content. In teaching lessons within the context of microteaching method prospective teachers were made watch sample lesson videos and we evaluated them. In educational technologies and material design lessons I made students make visual presentations with the content of preparing a presentation, CV. Since 2005 in educational technology and material design courses frequently printed three dimensional designs were more dominantly used. Within the scope of Special Teaching Methods course verbal history videos were recoded and explained in the classroom by the students. As the years passed projection device was installed all classes. Overhead projectors were taken to the storerooms in 2010.* (Form No: 4). Another academician shared his idea in the following way "*In the courses I have given between 2005-2015 as I used projection, computer, board, camera, and textbooks"* (Form No: 2). When the ideas of the academicians were examined, it is seen that they have expresses ideas supporting teachers' ideas. Academicians also stated that during the process in the courses they conducted they have reflected the elements of technological dimension to the content of the course and while teaching the course. Also, in the ideas that were reported it was highlighted that changing and developing conditions were tried to be reflected to the course and teaching process was tried to be enriched.

Technological Reflections on Social* Studies *Lesson between 2015-2017

When the curriculum dimension which is one of the participants of technological reflections is examined frequency of the themes and achievements about technology included in Social Studies Curricula between 2015-2017 are presented in Table 3.

Table 3. Themes and Achievements About Technology Included in Social Studies Curricula Between 2015-2017

THEMES	***f***
2015	
Science, Technology and Society (Acquisition: *4.7.1. ; 4.7.2. ; 4.7.3. ; 4.7.4. ; 5.7.1. ; 5.7.2. ; 5.7.3. ; 5.7.4; 6.7.3)*	9
Individual and Society (Acquisition: 7.1.3. ; 7.1.4.)	2
2017	
Science, Technology and Society (Acquisition: SS.4.4.1. ; SS.4.4.2. ; SS.4.4.3. ; SS.4.4.4. ; SS.4.4.5. ; SS.5.4.1. ; SS.5.4.3. ; SS.6.4.2.)	8
Global Connections (Acquisition: SS.5.7.2.)	1
Individual and Society (Acquisition: SS.7.1.3. ; SS.7.1.4.)	2
Production Delivery and Consumption (Acquisition: SS.7.5.2. ; SS.7.5.6.)	2

As it is presented in Table 3, when the themes that are included in Social Studies Curricula between 2015-2017 examined it is seen that in 2015 curriculum there are two themes and eleven achievements in terms of technology dimension. In 2017 curriculum, there is an increase in the number of themes and under four themes there are thirteen achievements in terms of technology dimension. In both curricula "Science, Technology and Society". theme has the most achievements. Teachers' technological reflections towards social studies lessons given by teachers between 2015-2017 are presented in Figure 3.

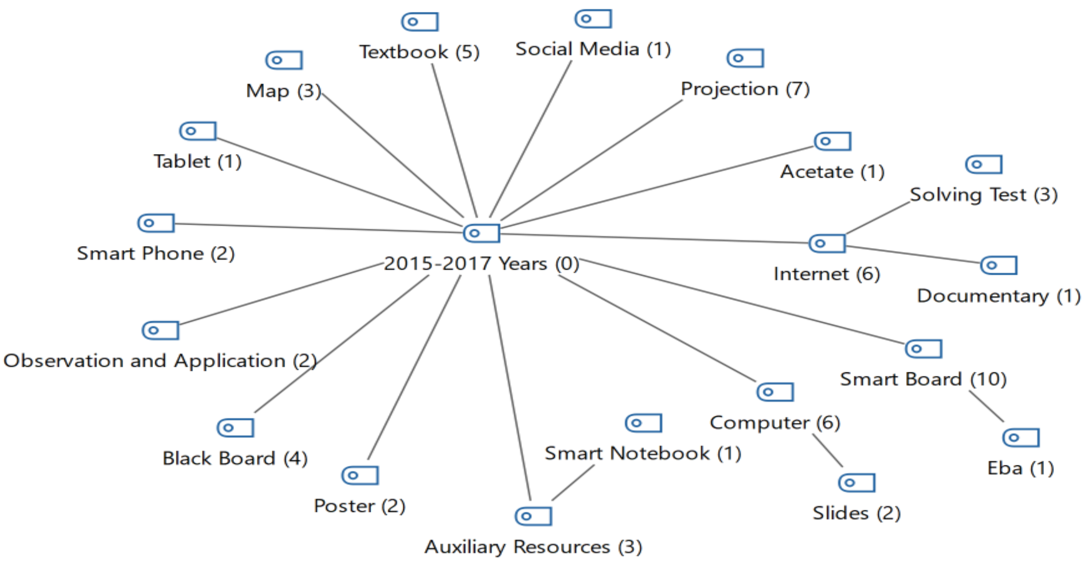

Figure 3. Technological Reflections Between 2015-2017

As it is presented in Figure 3 between the years of 2015-2017, while teachers are conducting social studies lessons, technologically they used "Smart board", "Projection" the most, then comes "Computer", "Internet", "Textbook" and "Blackboard". When the ideas of teachers are considered, it can be interpreted as those teachers try to follow a way in accordance with the requirements of the time and conditions they are in while conducting the social studies lessons, and they tried to reflect the changes in their lessons by keeping up with them. Especially, using smart boards, internet, computer, and projection devices can be interpreted as their effort to reflect the technological changes into their lessons, at the same time blackboard and textbooks were continued to be used.

Between 2015-2017 about the the technological reflection in social studies classes one of the teachers said that "*In the lessons I have used smart board, PowerPoint slides, auxiliary resources and eba."* (Teacher no:2) Another teacher told "*Smart boards and internet entered into our classrooms. We have conducted activities solved tests and watched documentaries concerning some trainings via websites*" (Teacher no:4). It has been seen that teachers technologically reflected smart board, internet, power point presentations and documentaries into their lessons according to the views they have reported.

Academicians also had similar ideas to the teachers. One of the academicians expressed his ideas about the courses that taught between 2015-2017 in the following way; "*After smart boards were bought for our faculty after 2015, in our courses we started to use these smart boards both to make students watch the power point presentations and for the videos and visual aids we used from the internet."* (Form No:3). Another academician reported that "*I can say that I generally used smart board between 2015-2017. I have been using different application in the process of presentation and lecturing. In this context, I can say I have started to integrate web 2.0 tools into the course. I try to increase the participation of students by asking students questions using mentimeter and kahoot etc. and reflect their ideas to the board. Moreover, I do some part of the course in computer laboratory, in the context of each subject I use a different web 2.0 tool. For instance, in Science, Technology and Social Change course that I am conducting after lecturing about first century civilizations, I introduced a software to draw cartoons and asked them to draw cartoons related to the topic. I make use of various web 2.0 tools such as storybird that, kahoot, voki, story jumper, mentimeter, toontastic, classdojo etc. Furthermore. I tried to include 3D modelling and printing in the process of my courses in those years. For example, I made student to model and print technological developments in medieval age to help them learn in a more tangible way.* (Form No:1). Both academicians, similar to the ideas of teachers, stated that using smart board and web 2.0 tools have started to gain importance and weight in technological dimension while conducting their courses.

Technological Reflections on Social* Studies *Lesson between 2017-2018

When the curriculum dimension which is one of the participants of technological reflections is examined frequency of the themes and achievements about technology included in Social Studies Curricula between 2017-2018 are presented in Table 4.

Table 4. Themes and Achievements About Technology Included in Social Studies Curriculum Between 2017-2018

THEMES	***f***
2017	
Science, Technology and Society (Acquisition: SS.4.4.1. ; SS.4.4.2. ; SS.4.4.3. ; SS.4.4.4. ; SS.4.4.5. ; SS.5.4.1. ; SS.5.4.3. ; SS.6.4.2.)	8
Global Connections (Acquisition: SS.5.7.2.)	1
Individual and Society (Acquisition: SS.7.1.3. ; SS.7.1.4.)	2
Production Delivery and Consumption (Acquisition: SS.7.5.2. ; SS.7.5.6.)	2
2018	
Science, Technology and Society (Acquisition: SS.4.4.1. ; SS.4.4.2. ; SS.4.4.3. ; SS.4.4.4. ; SS.4.4.5. ; SS.5.4.1. ; SS.5.4.2. ; SS.5.4.3. ; SS.6.4.2.)	9
Global Connections (Acquisition: SS.5.7.2.)	1
Individual and Society (Acquisition: SS.7.1.3. ; SS.7.1.4.)	2
Production Delivery and Consumption (Acquisition: SS.7.5.2. ; SS.7.5.6.)	2

As it is presented in Table 4, when the themes that are included in Social Studies Curricula between 2017-2018 examined it is seen that in 2017 curriculum there are thirteen achievements under four themes and in terms of technology dimension. In 2018 curriculum under the same themes there are fourteen achievements. In both curricula the theme that has the most achievement is the "Science, Technology and Society". Teachers' technological reflections towards social studies lessons given by teachers between 2017-2018 are presented in Figure 4.

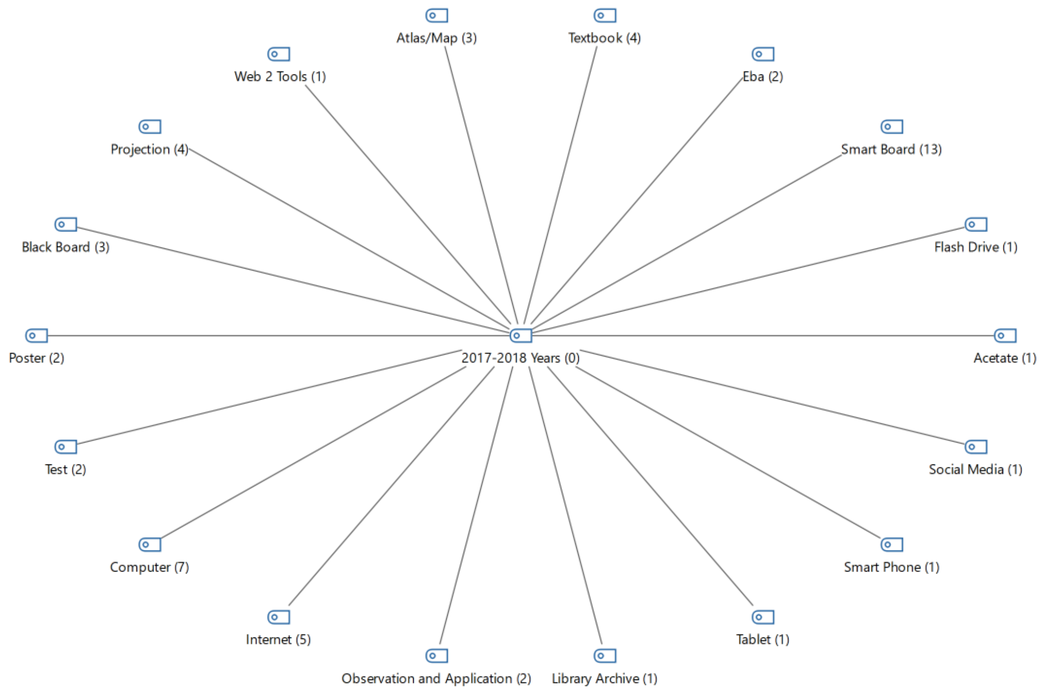

Figure 4. Technological Reflections Between 2017-2018

As can be seen from Figure 4 teachers stated that between the years of 2017-2018, while teachers are conducting social studies lessons, technologically they used "Smart board", "Computer", and "Internet" the most. They have mentioned elements like "Projection", "Textbook", "Atlas/Map", "Blackboard", "Test", "Poster" among the less used technologies in the classes. When the ideas of teachers are examined, it can be interpreted that compared to previous years the framework expanded, enriched and while conducting social studies lessons teachers employed various more kinds of tools.

Accordingly, a teacher said "*I switched to smart board and computer applications. My students have also mastered using the software (*Teacher no:9). Another teacher expressed his/her ideas as "*I tried to use textbook, map, projection, blackboard, poster, test, computer, internet, observation and practice, archives of libraries in my lessons (*Teacher no: 7). Within the framework of expressed ideas, teachers have reported that they have used elements such as smart board, textbook, computer, test, internet in their lessons.

One of the academicians who is another participants stated that "*In our lessons, we can use power point presentations through smart boards and present related statistics, visuals or videos and news productions from other data sources when necessary."* (Form No:3). Another academician reported that "*In the classrooms smart boards are installed. Within the FATIH project, projections were replaced with smart boards. At the beginning, using these devices in the lessons was worrying. There was some hesitation in using them because it was more complex than the projector. Over time, I preferred classes with smart boards, as the internet connection and maintenance were done frequently by the faculty. Especially in social studies classes, internet use has become more frequent in internet-connected tasks."* (Form No:4). Similar to teachers, academicians stated that the use of smart board become more frequent in social studies courses they conducted between 2017-2018. Academicians' ideas are in concurrent with the teachers', and it is striking that the use of technological elements in teaching courses are similar. This situation can be interpreted as teachers and academicians try to reflect and use technological elements in their lessons according to the needs of the age and the period.

Technological Reflections on Social* Studies *Lesson between 2018-2021

When the curriculum which is another participants of technological reflections is examined frequency of the themes and achievements about technology included in Social Studies Curricula between 2018-2021 are presented in Table 5.

Table 5. Themes and Achievements About Technology Included in Social Studies Curricula Between 2018-2021

THEMES	***f***
2018	
Science, Technology and Society (Acquisition: SS.4.4.1. ; SS.4.4.2. ; SS.4.4.3. ; SS.4.4.4. ; SS.4.4.5. ; SS.5.4.1. ; SS.5.4.2. ; SS.5.4.3. ; SS.6.4.2.)	9
Global Connections (Acquisition: SS.5.7.2.)	1
Individual and Society (Acquisition: SS.7.1.3. ; SS.7.1.4.)	2
Production Delivery and Consumption (Acquisition: SS.7.5.2. ; SS.7.5.6.)	2

As it is presented in Table 5, when the themes that are included in Social Studies Curricula in 2018 examined it is seen that there are four themes. Related themes are "Science, Technology and Society", "Global Connections", "Individual and Society" and "Production Delivery and Consumption". Under these four themes there are fourteen achievements. The theme that has the most achievements is Science, Technology and Society" theme.

Teachers' technological reflections towards social studies lessons given by teachers between 2018-2021 are presented in Figure 5.

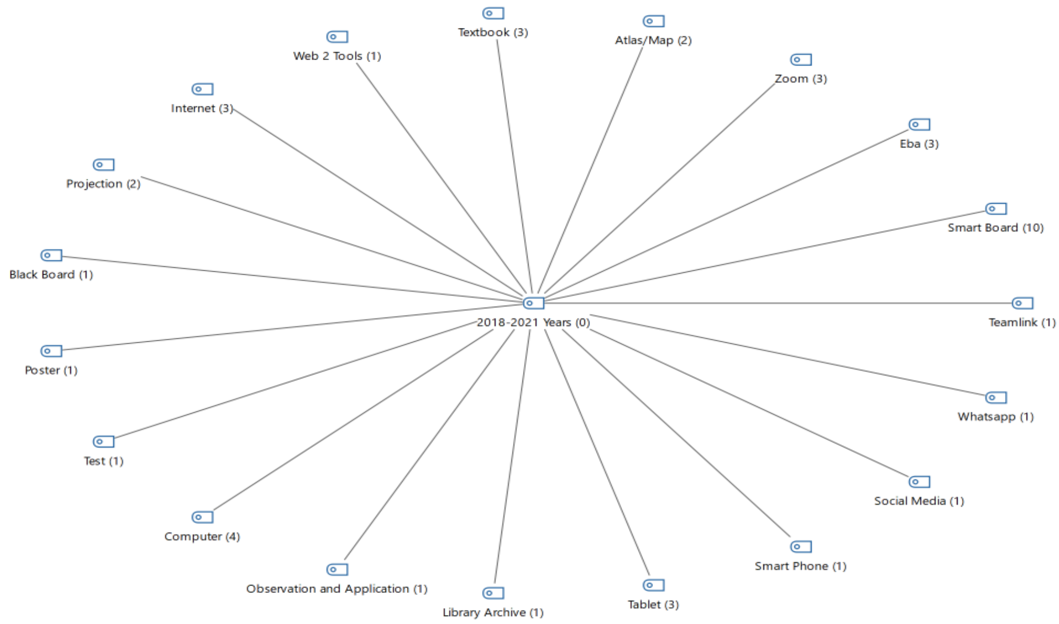

Figure 5. Technological Reflections Between 2018-2021

As can be seen from Figure 5 teachers reported that between the years of 2018-2021, while teachers are conducting social studies lessons, technologically they used "Smart board", "Computer", "Eba", "Zoom", "Internet", "Tablet" and "Textbook" the most. Apart from the above-mentioned elements they used following technological elements while conducting their lessons "Atlas/Map", "Projection", "Test", "Social Media", "WhatsApp", "Teamlink" and "Blackboard". According to the gathered teacher ideas, it is interpreted as while conducting social studies lesson teachers used rich and various technological devices. It has also been interpreted those teachers include many technological elements while conducting their lessons and try to benefit from the necessities of the age.

One of the teachers expressed that "*I am using smart board, smart phones, tablet, new media, zoom and WhatsApp* (Teacher no:16). Another teacher stated that "*I have become a master in Web 2.0 tools. Besides the content that I create, my students have started to prepare and share activities and products in the classroom. In my lessons, I generally do activities in which we produce something together. I teach the basic information and lead them to prepare online learning products"* (Teacher no: 4). Another teacher told "*I used EBA and videos prepared by eba. Moreover, I sent tests to the students in the class and checked their homework using eba. During the pandemic we continued online teaching by using both eba and zoom. I shared the videos and activities prepared by our students over zoom"* (Teacher no: 2). It can be asserted that teachers have reflected smart board, web tools, zoom and WhatsApp into their lessons technologically.

In addition to the teachers, one of the academicians who is a participants as well stated that "*Especially with the distant education, through the software that university provided I tried to prepare my lessons and teach them. I conducted my lesson with the software provided by UZEM (Distant Education Centre). I supported my lessons with the slides*. (Form No:2) Another academician reported that "*I can assert that I tried to follow and integrate new application that are developed in accordance with the new developments occur in educational technologies each passing year into my courses. I can say that the most important thing that changed during these periods is that I started to use white boards less. Because students and I were able to write whatever they like on smart board without leaving their seats with the help of different web 2.0 tools (for instance; google, jam board or different concept map programs).* (Form No: 1).

In the academicians' ideas, they reported that in the courses they conducted between 2018-2021 they utilized smart board, web 2.0 tools and because of the pandemic, software that are provided by the distant education unit of university which is called UZEM was used efficiently. Academicians were also interpreted as trying to reflect the technological equipment in their lessons in accordance with the changing conditions, as stated in the teachers' opinions.

In the light of the gathered findings, since 2005, the understanding of education, which has changed with the constructivist education, has also affected the Social Studies Curricula along with many curricula. This approach, which started to emerge in 2005, has adopted the training of individuals who can keep up with the changing and renewed technology in accordance with the needs and conditions of the age. In this direction, Social Studies Curriculum since 2005, was reviewed and revised in 2015, 2017 and 2018 in accordance with the conditions of the period. The renewed understanding and curricula structure were also reflected in the teaching environments in the courses. While teachers and academicians use blackboard, atlas, and textbook as technological tools in their classrooms, they have tried to reflect the smart board, social media, internet, computer and web 2.0 tools into their lessons in time.

CONCLUSION and DISCUSSION

The reflections of technological change on social studies teaching from 2005 to present (2021) from the perspective of participants have been a matter of curiosity. It is inevitable that the use of technology, which is among the indispensable in every field today, is an integral part of social studies which is a course on society. For this reason, constructivist education which is used especially in the context of progressive and reconstructive philosophies started to be used in 2005 was chosen as the breaking point for this review, and the course of the aftermath of this process was examined from the perspectives of participants sources. Although studies on the use of technology in the field of social studies both in domestic and foreign literature are encountered (Çakmak & Taşkıran, 2017; Çoban & İleri, 2013; Mason, 2018; Rodriguez, Brown & Vickery, 2020; Yaman, 2019; Yeşiltaş & Kaymakçı, 2004) in this study which discussed the progress of the theory and practice process since 2005 from the perspectives of participant resources reached striking results. Because it is known that some of the most important participant resources which are social studies curriculum, teacher-training academicians and social studies teachers for the healthy progress of this process. In the process of the study, in the light of the data gathered from the participant five themes which might help to describe the process easily were identified. These time-oriented themes are composed of the curricula when they are fundamentally changed or a changed with a draft. Time-oriented themes emerging from the study data are 2005, 2005-2015, 2015-2017, 2017-2018 and 2018-2021.

When the theme of 2005, when the social studies curriculum changed from the behavioural approach to the constructivist approach; It is noteworthy that a technology-based learning area such as "Science, Technology and Society" is included in the curriculum. In 2005 curricula 14 achievements that emphasize the technology were identified and it is seen that these achievements were grouped under Science Technology and Society, Global Connections, Production Delivery and Technology learning areas. When it is considered in the context of the social studies curriculum, it is noteworthy that the technological emphasis is widely reflected in the curriculum. On the other hand, the ideas of the social studies teacher and academicians who are practitioner of the curriculum about the implementation process is also very important. When the ideas of the teachers and academicians are examined, it is seen that in the process of social studies teaching in 2005, it is identified that mostly classical technological tools such as "blackboard, chalk, and textbook" are used in the classroom. In this case, it can be asserted that technological reflections are not reflected in the practice as much as they are reflected in the curriculum. However, in this process, although some studies (Kaya, 2008) revealed that teachers benefited from collaborative activities in the process of integrating technology with social studies lessons in many ways, in the implementation of the 2005 curriculum, teachers used electronic devices such as *Overhead projector, Projection, Computer, it has been found that they rarely use them even compared to tools such as blackboards and textbooks.* In results of their study in which they tried to identify the place of technology in Social Studies Curriculum, Yeşiltaş and Kaymakcı (2014) determined that Social Studies Curriculum is of a quality that will allow the effective use of technology and technological products in terms of general purposes, content, learning-teaching processes, and measurement-evaluation tools and methods. It is thought that these results are supporting the findings of this study.

When how technological reflections to the social studies curricula was between 2005-2015 examined; first of all, curricula get attention. *Because, in the Social Studies Curriculum of 2005, there are 3 learning areas in which technological emphasis is reflected and 14 achievements in this context; However, in the 2015 draft curriculum, it is noteworthy that this emphasis was limited to 2 learning areas and 11 achievements.* This situation shows that in the period from 2005 to 2015 the visibility of technology in the reflection of the curriculum decreased. Moreover, during this period it is found out that teachers and academicians used "*projection and smart board"* the most in the process of implementation. During the period from 2005 to 2015 "*Although it is seen that the importance of technological reflection in the Social Studies Curriculum has decreased, it is a remarkable result that "blackboard, chalk and textbook", which are among the technological tools that practitioners use most in the teaching process, are replaced by electronic tools such as "overhead projector, projection tool and computer*". This situation shows that during the period from 2005 to 2015, technological reflections were reflected more to the practice process. Considering the program dimension of social studies teaching of technological reflections in the 2015-2017 process; It is noteworthy that the importance and scope of technological emphasis has expanded. Because it is observed that although there were two learning areas and eleven achievements in 2015, in 2017 draft curriculum there were four learning areas and thirteen achievements, which shows that technology is reflected widely to the curriculum. This situation suggests that there is an improvement in the importance of technology in the curriculum as time progresses. It has been determined that teachers and academicians, who are among the other participant sources of the social studies teaching process, use *"Smart Board", "Projection", "Computer"* and *"Internet"* the most, respectively, in their experiences regarding the implementation process. *Another remarkable finding in this process is that the academicians among the participants benefited from Web 2.0 tools such as "Padlet, Storybirdthat, Kahoot, Voki, Storyjumper, Mentimeter, Toontastic, Classdojo" in their courses.* This situation shows that *new technologies are reflected in both the Social Studies Curricula and the implementation process with similar intensity in the 2015-2017 period.* At the beginning of the 2017-2018 social studies teaching process, there were four learning areas and thirteen achievements with technological emphasis in the curricula, while the number of achievements under the title of four learning areas increased to fourteens with the 2018 curriculum. From the data gathered from academicians and teachers it is identified that participants used “Smart Board, Computer and Internet the most in their courses. During the period of 2015-2017 among the first three technological tools used in the classroom there was projection as well. But it is observed that internet is among the first three technological tools in 2017-2018 period. Therefore, in the process examined within the scope of this theme, similar to the process within the scope of the 2015-2017 theme, it is seen that the technological reflection reflected on both the program and the implementation in a balanced way.

When the Social Studies Curricula in the 2018-2021 period is examined, it is seen that the 2018 curriculum is still used and in this curriculum; It is noteworthy that the technological emphasis is reflected on fourteen achievements, as in the 2017 draft program, under the four learning areas of science, technology and society, global connections, individual and society, production, delivery and consumption. It is deducted from the teacher and academician ideas that during this process they have preferred to use new technologies like “Smart Board”, “Computer”, “Eba”, “Zoom” and “Internet” the most in their social studies teaching process. When the quality of the technology used is considered it is seen that they are internet and computer-based tools. *This situation suggests that in teaching process the efficiency of internet technologies have increased. Because in the research findings examining this process; It has been found that since 2006, there has been a rapid increase in the number of studies on the use of technology in social studies education* (Avcı, Akçalı & Baş, 2020)*; teachers can develop their technology usage skills in line with their interests and curiosity after starting their professional life despite their limited opportunities* (Erdoğan & Şerefli, 2021)*; social studies teachers now follow technology through social networks and use smart boards to attract students' attention and ensure their participation (Dere & Ateş, 2020).* Therefore, in the findings of the study, it was concluded that the technological reflection was balanced both in the curriculum and in the implementation dimension during this time. On the other hand, at the end of 2019, which coincided with the middle of this process, a pandemic was experienced in the world due to the Covid-19 disease, which was detected to have spread from China to the world. Especially in distant education process because face to face education interrupted instead of physical places the courses were conducted virtually on Eba or Zoom. Therefore, it is thought that the Covid 19 pandemic is also effective in including applications such as Eba and Zoom among the application tools most used by the participants in this process.

RECOMMENDATIONS

- In service trainings can be planned so that teachers can use and apply technological tools more effectively in their lessons. Similarly, trainings can be organized about Web 2.0 tools.
- The study was focused on the views of teachers and academicians. Students or teacher candidates can be included and their ideas can be evaluated.
- When the results of the 2005 and 2005-2015 themes are considered, it is seen that the technology is not evenly distributed in the program and the implementation process. Therefore, it is recommended to balance the technological reflection in the curricula that will be developed from now on and in the implementation dimension.
- It is suggested that social studies curricula should be revised in short intervals in terms of technological reflections, considering the importance of technologies in human life and rapid change of its quality.
- In order to increase the widespread use of new internet technologies in the curricula and in practice, it is recommended that teacher training institutions and the Ministry of National Education should offer technological competence training services to teachers and teacher candidates at short intervals to integrate technological pedagogical and content knowledge.

ETHICAL TEXT

Necessary permissions were obtained for the research (the date of the evaluation decision of Karamanoğlu Mehmet Bey University, Scientific Research and Publication Ethics Committee =06.10.2021, the number of the ethics evaluation document= 2021/35608). In the article, journal writing rules, publication principles, research and publication ethics rules, journal ethics rules were followed. Responsibility for any violations that may arise regarding the article belongs to the authors.

Author(s) Contribution Rate: In this study, the contribution rate of the first author was 60% and the contribution rate of the second author was 40%

REFERENCES

Alpar, D., Batdal, G. and Avcı, Y. (2012). Application of Educational Technologies in Student Centred Education HAYEF *Journal of Education*, 4 (1). Retrieved from https://dergipark.org.tr/tr/pub/iuhayefd/issue/8786/109853

Al-Said, K. M. (2015). Students' perceptions of Edmodo and mobile learning and their real barriers towards them. *Turkish Online Journal of Educational Technology (TOJET), 14*(2),167-180.

Amiel, T. and Reeves, T., C. (2008). Desing-based research and educational technology: rethinking technology and the research agenda. *Educational Technology & Society, 11*(4), 29-40.

Avcı Akçalı, A. and Baş, Ö. (2020). Studies about Using Technology in Teaching Social Studies. *Jass Studies-The Journal of Academic Social Science Studies,* 81, 15-30.

Balasubramanian, K., Jaykumar, V., and Fukey, L. N. (2014). A study on student preference towards the use of edmodo as a learning platform to create responsible learning environment. *Procedia - Social and Behavioural Sciences, 44*, 416 – 422.

Büyüköztürk, Ş. ; Çakmak, E. K.; Akgün, Ö. E. ; Karadeniz, Ş. and Demirel, F. (2014). *Scientific research methods*. Pegem Academy Publications.

Caballé, S., Xhafa, F., and Barolli, L. (2010). Using mobile devices to support online collaborative learning. *Mobile Information Systems. 6*(1), 27-47

Chen, C. H., and Law, V. (2016). Scaffolding individual and collaborative game-based learning in learning performance and intrinsic motivation. *Computers in Human Behaviour, 55*(B), 1201-1212.

Chen, S. Y. and Chang, Y. M. (2020). The impacts of real competition and virtual competition in digital game-based learning. *Computers in Human Behaviour*,104.

Christensen, L. B., Johnson, R. B. and Turner, L. A. (2015). *Research methods design and analysis.* (Translation Editor Ahmet Aypay). Anı Publications.

Çakmak, Z. and Taşkıran, C. (2017). Views of Social Studies Teachers on Education Information network (eba) platform. *International Journal of Turkish Education Sciences,* 9, 284-295.

Çoban, A. and İleri, T. (2013). The Level of Social Studies Teachers' Using Teaching Techniques and Materials and the Reasons of Their Inability to Use Them. *Amasya Education Journal, 2*(1), 194-213.

Damyanov, I., and Tsankov, N. (2018). Mobile apps in daily learning activities. *International Journal of Interactive Mobile Technologies, 12*(6), 133–140.

Daştan, İ. (2006). *Level of using computer technologies in education and an application* (M.a thesis). Atatürk University.

Dere, İ. and Ateş, Y. (2020). The Use of Technological Tools and Materials in Social Studies Courses: A Case Study. *Erzincan University Journal of Education Faculty, 22*(2), 496-514.

Erdoğan, E. and Şerefli, B., (2021). The Use of Technology in Teaching Social Studies: Journey of Five Teachers. *Journal of Qualitative Research in Education, 27*, 232-256. doi:10.14689/enad.27.11

Eren, E. (1983). Innovation policy in businesses. Formula press.

Ersoy, F. (2017). Educational technologies and material design in social studies teaching. R. Sever and E. Koçoğlu (Ed.). *The history of the concept of technology and its use in education* (p. 19-34). Pegem Academy.

Gliner, J. A., Morgan, G. A. and Leech, N. L. (2015). Research methods in applied settings. (Translation Ed. Selahattin Turan). Nobel Publications.

Hicks, D., Lisanti, M., and van Hover, S. (2020). Shifting the gaze: (Mis)using actor-network-theory to examine pre-service teachers' uses of digital technologies. *Contemporary Issues in Technology and Teacher*

Education, 20 (4). https://citejournal.org/volume-20/issue-4-20/social-studies/shifting-the-gaze-misusing-actor-network-theory-to-examine-preservice-teachers-uses-of-digital-technologies

İşman, A. (2002). The competencies of the teachers of Sakarya province in terms of educational technologies. *Sakarya University Journal of Education Faculty, 1*(1), 72-79.

Kaya, B. (2008). Using Technology in Social Studies Lesson. *Gazi Journal of Education Faculty, 28* (3), 189-205.

Lestari, I., Maksum, A., and Kustandi, C. (2019). Mobile Learning Design Models for State University of Jakarta, Indonesia. *International Journal of Interactive Mobile Technologies, 13*(9) 152-171.

Manolev, J., Sullivan, A., and Slee, R. (2019). The datafication of discipline: ClassDojo, surveillance and a performative classroom culture. *Learning, Media, and Technology, 44*(1), 36-51.

Mason, L. E. (2018). A critical metaphor analysis of educational technology research in the social studies. *Contemporary Issues in Technology & Teacher Education, 18*(3), 538-555. Retrieved from https://citejournal.org/volume-18/issue-3-18/social-studies/a-critical-metaphor-analysis-of-educational-technology-research-in-the-social-studies

Merriam, S. B. (2001). *Qualitative research and case study applications in education*. Jossey-Bass.

Miles, M. B. and Huberman, A. M. (1994). *An Expanded Sourcebook Qualitative Data Analysis*. Second Edition. California: Sage Publications, Inc.

Ministry of National Education (MoNE), (2018). *Social Studies Teaching Program.* (http://mufredat.meb.gov.tr/Dosyalar/201812103847686SOSYAL%20B%C4%B0LG%C4%B0LER%20%C3%96%C4%9ERET%C4%B0M%20PROGRAMI%20.pdf).

Öğüt, A. (2003). *Management in the information age*. Nobel Publication Distribution.

Özdemir, M. and Özdemir, O. (2019). Educational Technologies. T. Yanpar Yelken (Ed.), *Instructional Technologies and the Process of Instruction* (s. 1-24). Anı Publications.

Richey, R. C. (2008). Reflections on the 2008 AECT Definitions of the field. *TechTrends. 52*(1), 24-25. https://doi.org/10.1007/s11528-008-0108-2

Rodriguez, N., Brown, M., and Vickery, A. (2020). Pinning for profit? Examining elementary pre-service teachers' critical analysis of online social studies resources about Black history. *Contemporary Issues in Technology and Teacher Education,* 20 (3). https://citejournal.org/volume-20/issue-3-20/social-studies/pinning-for-profit-examining-elementary-preservice-teachers-critical-analysis-of-online-social-studies-resources-about-black-history

Santosa, E.B., Degeng I.N.S., Sulton, Kuswandi D. (2020). Mobile computer-supported collaborative learning (mcscl) and self regulated learning (srl) to ımprove problem solving and achievements. *Journal for the Education of Gifted Young Scientists, 8*(1), 325-342. http://dx.doi.org/10.17478/jegys.656642

Simon, H. A. (1983). *The sciences of the artificial*. MIT Pres.

Stake, R. E. (2003). Case studies. In N. K. Denzin & Y. S. Lincoln (Eds.), *Strategies of qualitative inquiry* (2. Edition). Sage Publications.

Trespalacios, J., and Lowenthal, P. (2019). What do they really like? An investigation of students' perceptions of their coursework in a fully online educational technology program. *Australasian Journal of Educational Technology, 35*(5), 60-78. https://doi.org/10.14742/ajet.4364

Turkish Language Association (TLA, 2018). Technology https://sozluk.gov.tr/

Yalın, H. İ. (2003). *Instructional Technologies and Material Design.* Nobel Publications.

Yaman, A. (2019). Analysis of Texts and Images in the 5th Grade Social Studies Textbook in Terms of Technology Usage. *Education & Technology, 1*(1) 1-29

Yeşiltaş, E. and Kaymakçı, S. (2014). Technological Dimension of Turkish Social Studies Curricula. *International Journal of Eurasia Social Sciences, 5*(16), 314-340.

Yeşiltaş, E. (2015). Instructional Materials and Technologies in Social Studies Teaching. M. Safran (Ed.), *Social studies teaching*. (s. 226-241). Pegem Academy.

Yıldırım, A. and Şimşek, H. (2013). *Qualitative research methods in the social sciences* (9th Edition). Seçkin Publications.

Yin, R. K. (2003). *Case study research: design and methods* (3. Edition). Sage Publications.

Yörükoğulları, E. (2013). Science and technology in prehistoric times. E. Yörükoğulları & E. İhsanoğlu (Ed.), *History of science and technology* (s. 2-27). Anadolu University Publications.

TEKNOLOJİK DEĞİŞİMİN PROGRAM VE KATILIMCILAR AÇISINDAN SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETİMİNE YANSIMALARI

ÖZ

Bu çalışmada, Sosyal bilgiler öğretimi uzmanı olan akademisyenler, Sosyal bilgiler öğretim programları ve sosyal bilgiler öğretmenleri açısından teknolojik değişim sürecini incelemek amaçlanmıştır. Çalışma nitel desende durum çalışması olarak hazırlanmıştır. Araştırma örneklemini amaçlı örnekleme teknikleri ile seçilen; akademisyen(4), sosyal bilgiler öğretmenleri (20) ve sosyal bilgiler öğretim programları (4) oluşturmaktadır. Araştırma verilerinden zaman odaklı; 2005, 2005-2015, 2015-2017, 2017-2018 ve 2018-2021 şeklindeki 5 temaya ulaşılmıştır. Ulaşılan temalar bağlamında sosyal bilgiler öğretim programları ve öğretmenlerle akademisyenlerin sosyal bilgiler öğretim süreçleri ele alınmıştır. Araştırma sonuçlarında; 2005 yılı sürecinde öğretim programında teknolojik yansımanın etki ve kapsamı daha geniş olup, *uygulama sürecinin nispeten geride kaldığı* tespit edilmiştir. 2005-2015 teması kapsamında *2015'e geçiş sürecinde sosyal bilgiler öğretim programında teknolojik yansımanın etki alanının daraldığı,* ancak uygulama sürecinde yeni teknolojilerin kullanım sıklığı açsından bir ilerlemenin yaşandığı dikkatleri çekmektedir. 2015-2017 teması incelendiğinde teknolojik vurgunun yansıdığı öğrenme alanı ve kazanım sayısında bir artış gözlenmekle birlikte uygulama sürecine de aynı oranda teknoloji kullanımının yansıdığı sonucu elde edilmiştir. 2017-2018 süreci teması incelendiğinde teknolojik yansımanın hem öğretim programı hem de uygulama açısından bir ilerleme kat ettiği tespit edilmiştir. 2018-2021 temasında ise öğretim programı boyutunda bir değişme yaşanmamıştır. Ancak *uyulama sürecinde yeni teknolojilerin daha yoğun bir şekilde derslerde kullanıldığı* sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmanın bulguları temel alındığında eğitim teknolojilerinin çok hızlı değişmesinden ötürü sosyal bilgiler öğretim programının daha kısa aralıklarla güncellenmesi ve öğretmenlerin teknolojik yetkinliklerinin sürekli olarak güncel tutulması önerilmektedir.

Anahtar kelimeler: Teknolojik değişim, sosyal bilgiler öğretim programı, akademisyen, öğretmen.

GİRİŞ

İlk çağlardan beri insan hayatını kolaylaştırma sürecine eşlik eden teknolojik araçlar, günümüzde gündelik hayatın adeta vazgeçilmezi haline gelmiştir. Nitekim insanlık tarihinde bilim ve mühendislikten önce var olan teknoloji bilimin uygulamacı yönü olarak da bilinmektedir (Yörükoğulları, 2013). Eskiden beri insan hayatının bir parçası olmuş teknolojiye farklı anlamlar yüklenmiştir. Bu anlamlar; insanın yaşadığı ortamı kendisine daha yararlı hale getirmek için sahip olduğu ve kullandığı bilgilerin tümü (Eren, 1983), belirli bir alanda bilimsel ilkelere dayalı uygulamalarla üretilen bilimsel bilginin insan yaşamına hizmet amacıyla endüstride, ticarette, tıpta ve diğer alanlarda uygulanması ve kullanılması (Öğüt, 2003), insanın bilimi kullanarak doğaya üstünlük kurmak için tasarladığı rasyonel bir disiplin (Simon, 1983) şeklindedir.

Teknoloji tarihinin insanlık tarihi kadar eski olduğu belirtilmektedir (Ersoy, 2017).Öyle ki ilk insanların doğadaki varlığını sürdürme ihtiyacı sonucu ortaya çıkan balta, orak gibi ilk teknik aletler, tarihi süreç içerisinde günümüz teknolojilerine evrilmişlerdir. Günümüzde insanların günlük hayatlarının bir parçası haline gelen teknolojinin, eğitimde kullanılması ile eğitim teknolojisi kavramı oluşmuştur. Temel amacı öğrenmenin etkililiğini ve kalıcılığını sağlamak olan (İşman, 2002) eğitim teknolojisi, öğrenme ve öğretme sürecinde meydana gelen sorunların çözülmesinde etkili bir araç görevindedir. Eğitim teknolojisi öğrenme sürecinin kalıcılığını ve kalitesini artırarak, öğrenmelerin daha ileri boyutlara taşınması sürecine de hizmet etmektedir. Bu anlamda eğitim teknolojisine yönelik tanımların; eğitimle ilgili özellikleri kazandırmak üzere yapılan tüm sistemlerin tasarımının belirtilmesi, öğretim ilkelerinin uygulanabilmesi için oluşturulmuş bütün yöntem ve teknikler (Yalın, 2003; Daştan, 2006), öğrenme sürecinde materyal ve teknolojik araçların etkili kullanılması (Richey,2008), dünya eğitimindeki fırsat eşitsizliğini azaltmaya yönelik araçlar (Amiel & Reeves, 2008), öğrenme sürecini geliştirmek amacıyla oluşturulan her türlü sistem, teknik ve yardımlar (Alpar, Batdal & Avcı, 2007) şeklinde olduğu dikkatleri çekmektedir. Eğitim teknolojisinin içeriğini "*nasıl öğreteceğim"* sorusuna verilen yanıt oluşturmakta olup, bu teknoloji dalının eğitim hizmetlerini yaygınlaştırmak, öğrenme süreçlerini daha verimli hale getirmek, öğrenme-öğretme çevrelerini bireyselleştirmek, eğitim kurumlarını uygulamalı hale dönüştürmek, öğretim programında süreklilik sağlamak ve eğitim personelinin verimi ve etkililiğini artırmak gibi amaçları bulunmaktadır (Özdemir ve Özdemir, 2019).

Geçmişten beri öğretim teknolojileri öğrenme ve öğretme süreçlerinin ayrılmaz bir parçası haline gelmiş olup, tüm öğretim programlarına da yansımaktadır. Öğretim programlarında "yetkinliklerimiz" başlığı altında yer alan "dijital yetkinlik" tüm branşlarda öğrencilere kazandırılması gereken önemli bir beceri olmaktadır. Teknolojik beceri ve yeterlikler biçok öğretim programında belirtildiği gibi sosyal bilgiler öğretim programında da önemle vurgulanmaktadır.

En genel amacı bireyi içinde yaşadığı topluma, ülkesine ve insanlığa faydalı, iyi bir vatandaş olarak yetiştirmek (Yeşiltaş, 2015) olan sosyal bilgiler öğretimi sürecinde esas alınan öğretim programı dikkate alındığında yoğun bir şekilde teknolojik yansımaların etkisi görülmektedir. Öyle ki öğretim programının özel amaçlarından "*bilim ve teknolojinin gelişim sürecini ve toplumsal yaşam üzerindeki etkilerini kavrayarak bilgi ve iletişim teknolojilerini bilinçli kullanmaları*" (MEB, 2018: 8) şeklindeki ifade, öğretim programında yer alan; dijital okuryazarlık ve medya okuryazarlığı gibi becerilerin önemini de göstermektedir. Ayrıca öğretim programındaki tüm sınıf düzeyleri için uygulanan “bilim, teknoloji ve toplum” öğrenme alanı ve programda yer alan birçok kazanımın yine teknoloji kullanımı ve yetkinliğini vurguladığı gözlenmektedir. Sosyoloji, tarih, coğrafya, psikoloji, felsefe gibi birçok sosyal bilim disiplininden oluşan sosyal bilgiler dersinin hemen hemen tüm aşamalarında eğitim teknolojilerinden yararlanmak oldukça mümkündür. Geçmişten günümüze sosyal bilgiler öğretiminde kullanılabilecek eğitim teknolojileri; kara tahta, tebeşir, ders kitabı, yardımcı kitaplar, çalışma yaprakları, haritalar, atlaslar, tepegöz, bilgisayar, projeksiyon, radyo, televizyon, vcd player, mp3 player, telefon, telsiz, telgraf mektup, pul, belge, fotoğraf, afiş ve pano gibidir. Son zamanlarda ise bilgisayar ve internet teknolojilerinin gelişmesi ile sosyal bilgiler öğretiminde sosyal medya ve web araçları da etkin bir şekilde kullanılabilmektedir. Öğrenme süreçlerinde teknoloji kullanımının hızla artması yeni teknolojilerin eğitim ortamlarında kullanılmasını konu alan çalışma (Al-Said, 2015; Balasubramanian, Jaykumar & Fukey, 2014; Caballé, Xhafa & Barolli, 2010; Chen & Law, 2016; Chen & Chang, 2020; Damyanov & Tsankov, 2018; Hicks, Lisanti & van Hover, 2020; Lestari, Maksum & Kustandi, 2019; Manolev, Sullivan & Slee, 2019; Mason, 2018; Rodriguez, Brown & Vickery, 2020; Santosa, Degeng, Sulton, Kuswandi, 2020; Trespalacios & Lowenthal, 2019) sayısının artmasına da yansımıştır. Ancak 2005 yılında davranışçı anlayıştan yapılandırmacı eğitim anlayışına geçiş sürecinden beri sosyal bilgiler öğretimi uygulayıcılarından akademisyen ve öğretmenlerin hangi yıllarda hangi eğitim teknolojilerini sosyal bilgiler öğretiminde kullandıkları merak konusu olmuştur. Zira teknolojinin önemi öğretim programlarında olduğu gibi uygulama süreçlerinde de görülmekte midir? Bu çalışmanın söz konusu sorulara açıklık getirecek olması açısından alana önemli katkılar sunması beklenmektedir. Zira literatürde bazı çalışmalara rastlanmış (Çakmak & Taşkıran, 2017; Çoban & İleri, 2013; Yaman, 2019; Yeşiltaş & Kaymakçı, 2004) ancak tarihi süreç içerisinde sosyal bilgiler öğretim sürecinin paydaşlarının uygulama sürecinde hangi teknolojileri kullandıklarını konu alan bir çalışmaya rastlanmamıştır. Dolayısıyla 2005’ten günümüze kadar olan süreçte teknolojik yansımaların öğretim programları ve uygulama sürçlerine nasıl yansıdığının paydaşların gözünden ele alınacağı bu çalışma bulgularının alana ışık olacağı düşünülmektedir.

Çalışmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı, sosyal bilgiler öğretiminde 2005 yılından günümüze yaşanan teknolojik değişim sürecini akademisyen ve öğretmen görüşleriyle ele almak ve program boyutunda da incelemek olarak belirtilmiştir. Bu amaç çerçevesinde aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

- Akademisyen ve öğretmenlerin 2005 yılında sosyal bilgiler öğretiminde derslerinde ki teknolojik yansımalarla ilgili görüşleri nelerdir?
- Akademisyen ve öğretmenlerin 2005-2015 yılları arasında sosyal bilgiler öğretiminde derslerinde ki teknolojik yansımalarla ilgili görüşleri nelerdir?
- Akademisyen ve öğretmenlerin 2015-2017 yılları arasında sosyal bilgiler öğretiminde derslerinde ki teknolojik yansımalarla ilgili görüşleri nelerdir?

- Akademisyen ve öğretmenlerin 2017-2018 yılları arasında sosyal bilgiler öğretiminde derslerinde ki teknolojik yansımalarla ilgili görüşleri nelerdir?
- Akademisyen ve öğretmenlerin 2018-2021 yılları arasında sosyal bilgiler öğretiminde derslerinde ki teknolojik yansımalarla ilgili görüşleri nelerdir?
- İlgili görüşler çerçevesinde 2005 yılından günümüze Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'nda ki teknolojik yansımalar nasıl ele alınmıştır? şeklidedir.

YÖNTEM

Çalışma nitel desende durum çalışması olarak hazırlanmıştır. Durum çalışmaları araştırmacının bir ya da daha fazla olan durumu ayrıntılı bir biçimde ortaya koyduğu nitel araştırma yöntemlerinden biridir (Christensen, Johnson & Turner, 2014). Durum çalışmaları; bir veya daha fazla vakanın yoğun ve detaylı bir tanımı ve analizi olarak belirtilmektedir. Alanyazında durum çalışmaları ile ilgili çeşitli sınıflandırmaların yapıldığı görülmektedir (Merriam, 2001; Stake, 2003; Stenhouse, 1985; Yin, 1993 & 2003). Araştırmada ise durum çalışması türlerinden iç içe geçmiş tek durum deseni benimsenmiştir. İç içe geçmiş tekli durum deseninde bir durumda ki yer alan birden fazla analiz birimi söz konusudur. İç içe geçmiş tekli durum desenlerinde bir durum içinde olabilecek birden fazla alt birime yönelmesi önem taşımaktadır (Yıldırım & Şimşek, 2013) vardır. Bu araştırmada da paydaşların gözünden teknolojik değişimlerin sosyal bilgiler öğretimine yansımaları akademisyen ve öğretmenlerle yapılan görüşmelerle ve Sosyal Bilgiler Öğretim Programlarının ele alınmasıyla incelenmeye çalışıldığı için durum çalışması çerçevesinde nitelendirilmiştir. Teknolojik değişimlerin 2005 yılından itibaren sosyal bilgiler öğretim programlarında nasıl ele alındığı ve bu durumla ilgili olarak üniversitelerde sosyal bilgiler öğretimi derslerine giren akademisyenlerin ve öğretmenlerin görüşleri çerçevesinde incelenmeye çalışıldığı için içe geçmiş tekli durum deseni olarak belirlenmiştir.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunda akademisyen ve öğretmenler yer almaktadır. Çalışma grubu içinde yer alan 4 akademisyen; sosyal bilgiler öğretimi alanında uzman olan ve 2005 yılından günümüze çeşitli üniversitelerde görev yapıp derslerini yürüten katılımcılardır. Bir diğer katılımcı grubunu ise 20 öğretmen oluşturmaktadır. Öğretmenler; sosyal bilgiler öğretmenliği alanında mezun olmuş ve 2005 yılından bu yana görev yapan katılımcılardır. Katılımcıların 2005 yılından bu yana derslerinde yürüttükleri teknolojik yansımaları aktarabilmeleri için alanlarında uzman olmalarına ve en az 15 yıllık deneyim sahibi olmalarına dikkat edilmiştir.

Çalışmanın örneklem seçiminde amaçlı örnekleme tekniği kullanılmıştır. Nitel yaklaşımlarda kullanılan amaca yönelik örneklemede; çalışmanın amacına yönelik problemin doğru anlaşılmasına hizmet edecek olan çalışma grubu hedeflenmektedir. Zengin bilgi kaynağı olduğu düşünülen durum, vaka, kişi ve belgelere ulaşılması esas alınmaktadır (Gliner, Morgan, & Leech, 2015: 125). Bu çerçevede çalışma grubunun oluşturulmasında ki amaçlar ise şunlardır:

- Sosyal bilgiler öğretimine ilişkin teknolojik yansımaların incelenmesinde programın uygulayıcıları arasında yer alarak üniversitelerde öğretmen adayı yetiştiren akademisyenler,
- Bir diğer uygulama noktasında yer alan okullarda öğrenci yetiştiren öğretmenlerdir. Çalışma grubuyla ilgili olarak 2005 yılının kriter alınmasının nedeni ise; yapılandırmacı eğitim anlayışına 2005 yılında geçiş yapılması oluşturmuştur.

Veri Toplama Araçları

Çalışmada kullanılan veri toplama araçları şu şekildedir:
Teknolojik değişimin sosyal bilgiler öğretimine yönelik yansımalarıyla ilgili akademisyen ve öğretmenlerin görüşlerini almak için *yarı-yapılandırılmış görüşme formu* kullanılmıştır. Görüşme uygulamalarında yapılandırılan sorular ile belirlenmiş bir konu sınırının oluşturulması ve görüşülenin görüşlerini de detaylı bir şekilde aktarabilmesi için yarı yapılandırılmış görüşme formu tercih edilmektedir (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz & Demirel, 2014). Görüşme formunda yer alan sorular için bir soru havuzu oluşturulmuştur. İlgili sorular sosyal bilgiler öğretimi alanında bir uzmana gösterilmiştir. Uzmandan alınan dönüt sonrasında sorular tekrar düzenlenmiştir. Soruların dil ve anlaşılırlığı bakımından ise Türkçe öğretimi alanında da bir uzmandan görüş alınmıştır. Akademisyenler için hazırlanan görüşme soruları, çalışma için katılmaya gönüllü olduklarını belirtmelerinin ardından e-mail adreslerine gönderilerek veriler toplanmıştır. Öğretmen görüşleri de google-form üzerinden hazırlanarak verilerin toplanması sağlanmıştır.

Bir diğer paydaş olan program boyutunda kullanılan veri toplama aracı ise, 2005 yılından günümüze kadar gelen Sosyal Bilgiler Öğretim Programları'dır. Bu çerçevede Sosyal Bilgiler Öğretim Programları'nda yer alan teknolojik değişimlerin yansımalarını incelemek için; 2005, 2015, 2017 ve 2018 Sosyal Bilgiler Öğretim Programları veri toplama araçları kullanılmıştır. Sosyal Bilgiler Öğretim Programları dokümanlarına Milli Eğitim Bakanlığı'nın web sitesinden ulaşılmıştır. Araştırma için gerekli izinler alınmıştır (Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etik Kurulu değerlendirme kararı tarihi =06.10.2021, etik değerlendirme dokümanı numarası= 2021/35608).

Verilerin Çözümlenmesi

Durum çalışmalarında verilerin analizinin temel düşüncesi her bir durumun ayrı ve yoğun biçimde analiz edilmesi gerektiği yönündedir. Bu da durumun parçalardan oluşmuş bir sistem gibi analiz edilmesini gerektirir. Aynı zamanda da analiz işleminin tamamında birleştirmeyi içerir. Araştırmacının soru ya da soruları da durumla ilişkili olmak zorundadır. Çalışmanın raporlanmasında; araştırmanın raporu dışardakinin objektif bakış açısıyla içerdekinin duruma dair bakışını yansıtmalı, her bir durumla ilgili derin bir anlama sağlamalıdır. Ayrıca zengin ve her bir parçayı içerecek şekilde bütünsel bir tanımlamayı ortaya çıkarmalıdır (Christensen, Johnson & Turner, 2014).

Araştırmada durum çalışmasıyla ilgili verilerin çözümlenmesinde; akademisyen ve öğretmen görüşleri, 2005, 2015, 2017, 2018 Sosyal Bilgiler Öğretim Programları ile ilgili veriler düzenlenmiştir. Belirtilen veri kaynaklarından elde edilen verilerin daha iyi yorumlanabilmesi için ilgili veriler tekrar tekrar okunmuş, değerlendirilmiştir. Akademisyen ve öğretmenlerden edinilen görüşmeler için içerik analizi tekniği uygulanmış, görüşler MAXQDA programında analiz edilerek incelenmiştir. İçerik analizinde Yıldırım ve Şimşek'in (2013) belirttiği gibi; veriler daha ayrıntılı ve derin bir işleme tabi tutulur ve betimsel analizde fark edilemeyen kavram ve temaların keşfedilmesini sağlanmaya çalışılır. Bu çalışmada da içerik analizi sürecinde, akademisyen ve öğretmen görüşünden elde edilen sözcükler ve cümleler organize edilmiş, bunlar arasındaki ilişkiler ise yorumlanmış ve yapılandırarak kategoriler oluşturulmuştur. Analiz sürecinde elde edilen görüşler daha anlaşılır hale getirilmeye çalışılmıştır.

2005, 2015, 2017, 2018 Sosyal Bilgiler Öğretim Programları'nda yer alan teknoloji ile ilgili olan temalar belirlenmiş, bu temalarla ilgili olan kazanımların frekans değerleri hesaplanmıştır. Bu çerçevede çalışmanın programla ilgili olan bölümünde betimsel analiz tekniği uygulanmıştır. Betimsel analiz sürecinde Yıldırım ve Şimşek'in (2013) ifade ettiği gibi; veriler temalara göre özetlenir ve yorumlanır. Bu süreçte amaç, elde edilen bulguları düzenlemek, verileri özetleyerek ve yorumlayarak sunmaktır. Araştırmada da Sosyal Bilgiler Öğretim Programları'nda yer alan teknoloji ile ilgili temalar belirlenmiş, bu temalarla ilgili olan kazanımlar ortaya çıkarılmıştır. İlgili temalar ve kazanımların frekans değerleri belirtilmiştir. Çalışmanın güvenirliğini sağlamak amacıyla eş gözlemci yolu kullanılmıştır. Araştırmacılar arasındaki görüş birliğini tespit etmek için Miles ve Huberman (1994)'ın belirlediği güvenirlik formülü kullanılmıştır. Gözlemci ve eş gözlemcinin temalara yaptıkları kodlamaların tutarlılığı %90 olarak bulunmuştur.

BULGULAR

Çalışmanın bulgular ve yorumlar kısmında elde edilen veriler analiz edilerek sunulmuştur. Veriler çerçevesinde akademisyen, öğretmen görüşleri ve Sosyal Bilgiler Öğretim Programlarından elde edilen veriler değerlendirilerek yorumlanmıştır.

Program açısından bakıldığında, 2005 yılında eğitim programlarında yapılandırmacı yaklaşıma yer verildiği görülmektedir. Daha önceki program yapılarında davranışçı bir yaklaşım benimsenmiş 2005 yılı ile bu anlayış yapılandırmacı bir çerçeve izleyerek değişim ve gelişim göstermiştir. Yapılandırmacı paradigma ile çağın getirdiği yeniliklere ve değişimlere uyum sağlanması amaçlanmıştır (MEB, 2005). Birçok öğretim programında olduğu gibi Sosyal Bilgiler Öğretim Programı bu anlayış çerçevesinde şekillenmiş, teknolojik olarak çeşitli tema ve kazanımlara yer vermiştir. Teknoloji boyutunda yer alan tema ve kazanımların frekans değerleri Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo .: 2005 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'nda Teknolojiyle İlgili Yer Alan Tema ve Kazanımlar

TEMALAR	***f***
2005	
Bilim, Teknoloji ve Toplum (Kazanım: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 1, 2, 4, 5, 2, 1)	12
Küresel Bağlantılar (Kazanım: 3)	1
Üretim Dağıtım ve Tüketim (Kazanım: 3)	1

Tablo 1'de belirtildiği gibi 2005 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'nda teknolojiyle ilgili olarak üç temanın ve 14 kazanımın yer aldığı görülmüştür. "Bilim, Teknoloji ve Toplum" temasına yönelik 12, "Küresel Bağlantılar" ve "Üretim Dağıtım ve Tüketim" temalarında birer kazanımın teknoloji boyutunda yer verilmeye çalışıldığı dikkat çekmiştir.

2005 Yılı Sosyal Bilgiler Derslerindeki Teknolojik Yansımalar

2005 yılında öğretmenlerin yürüttükleri sosyal bilgiler derslerine yönelik teknolojik yansımalar Şekil 1'de ifade edilmiştir.

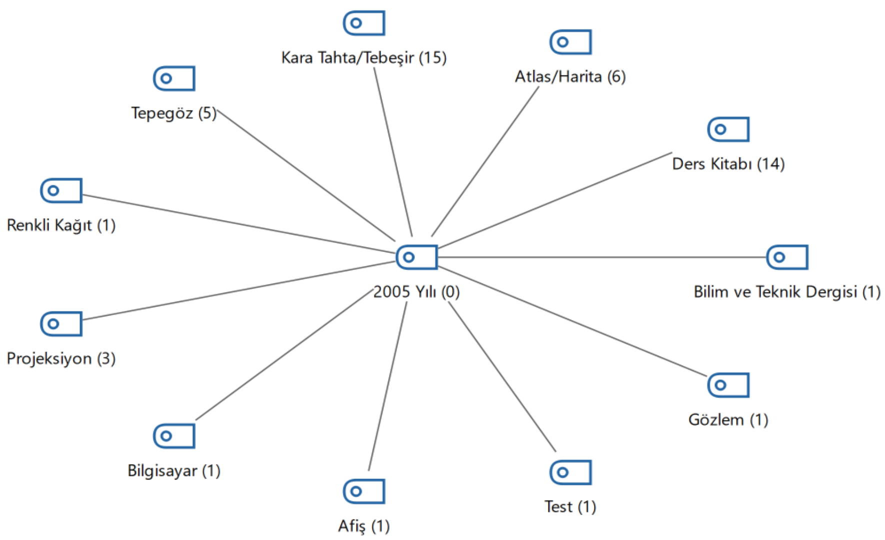

Şekil 1. 2005 yılında derslerdeki teknolojik yansımalar

Şekil 1'de görüldüğü gibi öğretmenler 2005 yılında sosyal bilgiler dersini yürütürken teknolojik yansıma boyutunda en çok "Kara Tahta/ Tebeşir" ve "Ders Kitabı"nı kullandıklarını belirtmişlerdir. Öğretmenlerin sosyal bilgiler dersinde kullandıkları diğer teknolojik unsurlar ise; "Atlas/Harita, Tepegöz, Projeksiyon, Bilgisayar, Afiş, Test, Bilim ve Teknik Dergisi, Gözlem ve Renkli Kâğıt" olarak ifade edilmiştir. Elde edilen bulgular doğrultusunda öğretmenlerin; 2005 yılında sosyal bilgiler dersini yürütürken teknolojik açıdan geleneksel bir yol izledikleri görülmüştür. Kara tahta/ tebeşir ve ders kitabı öğretmenler tarafından en çok vurgulanan teknolojik ögeler arasında yer almıştır. Bununla birlikte öğretmenler teknolojik açıdan gelişen ve değişen diğer araçları da derslerinde kullanmaya çalıştıklarını da belirtmişlerdir. İfade edilen görüşler doğrultusunda tepegöz, bilgisayar ve projeksiyon ögeleri, öğretmen görüşlerini destekler nitelikte yer almıştır.

Bu doğrultuda bir öğretmen görüşünü *"Şimdi ki kadar yeni teknolojik araçlar yoktu Kara tahta kitap tebeşir Atlas harita kullaniyordum"* (Öğretmen no: 3) olarak belirtirken başka bir öğretmen ise *"Kara tahta, tebeşir ve kitap dışında bir şey bulunmuyordu"* (Öğretmen no: 9) şeklinde düşüncesini belirtmiştir. Ifade edilen görüşler doğrultusunda öğretmenler 2005 yılında verdiği sosyal bilgiler derslerinde ki teknolojik yansımaları kara tahta, tebeşir, kitap, atlas, harita olarak vurgulamıştır.

Öğretmenlerin yanında katılımcılardan olan akademisyenlerde öğretmen görüşlerine benzer nitelikte düşüncelerini paylaşmıştır. Bu konuda bir akademisyen: *"2005 yılında henüz araştırma görevlisi olduğumdan kendime ait bir dersim yoktu ancak hocalarımız ile katıldığımız derslerde çeşitli teknolojik araçlardan yararlanmaktaydık. Bu derslerde genellikle bilgisayar ve projeksiyon aracılığıyla powerpoint sunumları gerçekleştirilirdi. Zaman zaman tepegözlerden yararlanmaya devam ederdik. Ayrıca beyaz tahta kullanarak ders ile ilgili özetlemeler, önemli yerlerin vurgulanması, kavram haritaları, farklı biçimlerdeki neden-sonuç diyagramları vb. çizimleri yine farklı renkte kalemlerle gerçekleştirilirdi"* (Form No: 1) şeklinde düşüncesini ifade etmiştir. Bir başka akademisyen ise; *"Sınıflarda beyaz tahta siyah tahta kalemleri kullanılıyordu. Ayrıca her sınıfta olmamak üzere bazı sınıflarda projeksiyon cihazları vardı. Çoğunlukla öğrenciler kitap ve fotokopilerinden faydalanıyorlardı. Ayrıca asetat cihazı da vardı"* (Form No: 4) olarak görüşünü paylaşmıştır. Belirtilen görüşlerde akademisyenler 2005 yılında bilgisayar, projeksiyon, tahta gibi gereçleri derslerde kullandıklarını ifade etmiştir.

2005-2015 Yılları Arasında Sosyal Bilgiler Derslerindeki Teknolojik Yansımalar

Program boyutunda; 2005 ve 2015 yılları arasında Sosyal Bilgiler Öğretim Programları'nda yer alan temalar ve bu temaların kazanımlarına yönelik frekanslar Tablo 2'de gösterilmiştir.

Tablo 2. 2005- 2015 Yılları Arasında Sosyal Bilgiler Öğretim Programları'nda Teknolojiyle İlgili Yer Alan Tema ve Kazanımlar

TEMALAR	***f***
2005	
Bilim, Teknoloji ve Toplum (Kazanım: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 1, 2, 4, 5, 2, 1)	12
Küresel Bağlantılar (Kazanım: 3)	1
Üretim Dağıtım ve Tüketim (Kazanım: 3)	1
2015	
Bilim, Teknoloji ve Toplum (Kazanım: *4.7.1. ; 4.7.2. ; 4.7.3. ; 4.7.4. ; 5.7.1. ; 5.7.2. ; 5.7.3. ; 5.7.4. ; 6.7.3.)*	9
Birey ve Toplum (Kazanım: *7.1.3. ; 7.1.4)*	2

Tablo 2'de belirtildiği gibi 2005- 2015 yılları arasında Sosyal Bilgiler Öğretim Programları'nda yer alan temalar incelendiğinde; 2005 programında üç tema ve bu temalar içinde 14 kazanımın teknoloji boyutunda ele alındığı görülmüştür. 2015 programında ise iki tema altında 11 kazanıma teknoloji boyutunda yer verilmiştir. Her iki programda da en çok kazanıma sahip olan tema ise "Bilim, Teknoloji ve Toplum" teması olmuştur. 2005-2015 yılları arasında öğretmenlerin yürüttükleri sosyal bilgiler derslerine yönelik teknolojik yansımalar Şekil 2'de sunulmuştur.

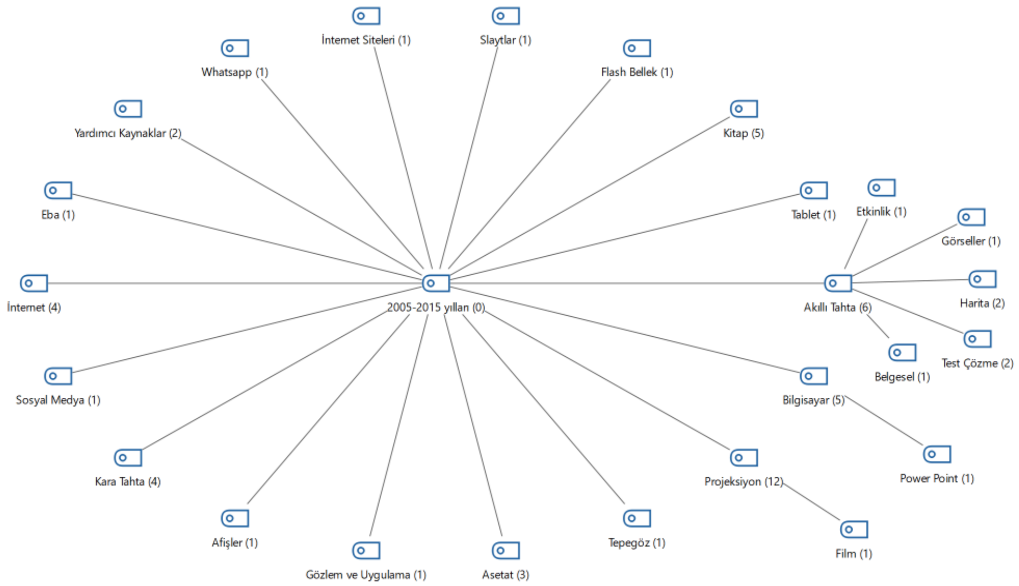

Şekil 2. 2005-2015 yılları arasındaki teknolojik yansımalar

Şekil 2'de belirtildiği gibi öğretmenler 2005-2015 yılları arasında sosyal bilgiler dersini yürütürken teknolojik açıdan en çok "Projeksiyon" ve "Akıllı Tahta"yı kullandıklarını ifade etmişlerdir. Bunun yanında öğretmenler daha az sıklıkla "Bilgisayar", "Kitap", "Kara Tahta" ve "İnternet"i derslerinde kullandıklarını belirtmiştir. Elde edilen veriler doğrultusunda öğretmenlerin 2005-2015 yılları arasında sosyal bilgiler dersini yürütürken teknolojik boyutta ki araçlara önem gösterdikleri ve bunları derslerinde uygulamaya çalıştıkları şeklinde yorumlanabilir. 2005 yılında öğretmenler derslerinde en çok kara tahta ve ders kitabını kullandıklarını belirtmiş, bu durum 2005-2015 yılları arasında değişim göstererek yerini projeksiyon ve akıllı tahtaya bırakmıştır. Süreç içinde öğretmenlerin değişen ve gelişen koşullara uyum sağlamaya çalıştıkları ve bunları derslerinde kullanmaya özen gösterdikleri şeklinde değerlendirilebilir.

Görüşünü belirten öğretmenlerden biri *"Öğrencilerimiz açısından çok güzel gelişmeler oldu. Önce bilgisayar aracılığıyla sınıflarda karartma yaparak projeksiyon cihazını kullanmaya başladık. Öyle güzel öğrencilerin dikkatini çekiyordu ki projeksiyon cihazları, flash bellekleri slaytlar atıp derste bilgisayar yardımıyla izliyorduk. Dersimizle ilgili bazı filmleri yine projeksiyon cihazı aracılığıyla izledik. 120 filmi gibi mesela. Öğrencilerime branşımızla alakalı internet siteleri önermeye başladık. Zaman geçtikçe sosyal bilgiler dersi materyal açısından zenginleşme başladı"* (Öğretmen no:1) şeklinde açıklarken başka bir öğretmen ise; *"2005-2015 yılları arasında derslerde tepegöz- asetat ve projeksiyon kullanıyordum"* (Öğretmen no: 15) olarak düşüncesini ifade etmiştir. Belirtilen görüşler doğrultusunda öğretmenler 2005- 2015 yılları arasında verdikleri sosyal bilgiler derslerinde ki teknolojik yansımaları tepegöz, asetat, projeksiyon, film, internet siteleri gibi ögeler olarak vurgulamıştır.

Öğretmenlerin yanında paydaşlardan biri olan akademisyenlerde 2005-2015 yılları arasında yürüttükleri derslerdeki teknolojik yansımalara ilişkin görüşlerini belirtmişlerdir. Bir akademisyen görüşünde *"Tüm* *derslerimde slayt sunumlar hazırlayarak işlediğim gibi belgesel vb. içerikli videolar ve filmler kullandım. Öğretim derslerinde mikro öğretim yöntemi kapsamında öğretmen adaylarına ders için çekilmiş örnek ders anlatım videoları izletilip üzerinde değerlendirmeler yaptık. Öğretim teknolojileri ve materyal tasarımı derslerinde öğrencilere sunum hazırlama cv hazırlama şeklinde görsel içerikli sunumlar yaptırdım. 2005'ten beri öğretim teknolojileri ve materyal tasarımı derslerinde sıklıkla basılı üç boyutlu materyal tasarımları derste daha baskın kullanıldı. Özel Öğretim Yöntemleri dersleri kapsamında sözlü tarih videoları çekilerek öğrenciler tarafından sınıfta açıklandı. Yıllar ilerledikçe projeksiyon cihazı tüm sınıflara yerleştirildi. Artık asetat cihazı depolara kaldırılmıştı 2010 yılından itibaren"* (Form No:4) olarak düşüncesini açıklamıştır. Bir diğer akademisyen ise *"2005-2015 yılları arasında yürüttüğüm derslerde ders aracı olarak projeksiyon, bilgisayar, tahta, kamera, kitap kullanımını gerçekleştirdim"* (Form No: 2) şeklinde görüşünü paylamıştır. Akademisyenlerin görüşleri incelendiğinde öğretmen görüşlerine benzer nitelikte açıklamalar sundukları görülmüştür. Akademisyenlerde süreç içerisinde verdikleri derslerde teknolojik boyutla ilgili unsurları ders içeriklerine ve dersin öğretimine yansıttıklarını ifade etmişlerdir. Yine belirtilen görüşlerde değişen ve gelişen koşulların derslere de aksettirilerek, öğretim sürecinin zenginleştirilmeye çalışıldığı vurgulanmıştır.

2015-2017 Yılları Arasında Sosyal Bilgiler Derslerindeki Teknolojik Yansımalar

Teknolojik yansımaların paydaşlarından biri olan program boyutu ele alındığında; 2015 ve 2017 yılları arasında Sosyal Bilgiler Öğretim Programları'nda yer alan temalar ve bu temaların kazanımlarına yönelik frekans değerleri Tablo 3'de gösterilmiştir.

Tablo 3. 2015- 2017 Yılları Arasında Sosyal Bilgiler Öğretim Programları'nda Teknolojiyle İlgili Yer Alan Tema ve Kazanımlar

TEMALAR	***f***
2015	
Bilim, Teknoloji ve Toplum (Kazanım: *4.7.1. ; 4.7.2. ; 4.7.3. ; 4.7.4. ; 5.7.1. ; 5.7.2. ; 5.7.3. ; 5.7.4; 6.7.3)*	9
Birey ve Toplum (Kazanım: 7.1.3. ; 7.1.4.)	2
2017	
Bilim, Teknoloji ve Toplum (Kazanım: SB.4.4.1. ; SB.4.4.2. ; SB.4.4.3. ; SB.4.4.4. ; SB.4.4.5. ; SB.5.4.1. ; SB.5.4.3. ; SB.6.4.2.)	8
Küresel Bağlantılar (Kazanım: SB.5.7.2.)	1
Birey ve Toplum (Kazanım: SB.7.1.3. ; SB.7.1.4.)	2
Üretim Dağıtım ve Tüketim (Kazanım: SB.7.5.2. ; SB.7.5.6.)	2

Tablo 3'te gösterildiği gibi 2015- 2017 yılları arasında Sosyal Bilgiler Öğretim Programları'nda yer alan temalar incelendiğinde; 2015 programında iki tema altında 11 kazanıma teknoloji boyutunda yer verildiği görülmüştür. 2017 programında ise tema sayısında artış gözlenmiş dört temada altında 13 kazanım teknolojik açıdan programda yer almıştır. Her iki programda da en çok teknolojik kazanıma sahip olan tema ise "Bilim, Teknoloji ve Toplum" teması olmuştur. 2015-2017 yılları arasında öğretmenlerin yürüttükleri sosyal bilgiler derslerine yönelik teknolojik yansımalar Şekil 3'de gösterilmiştir:

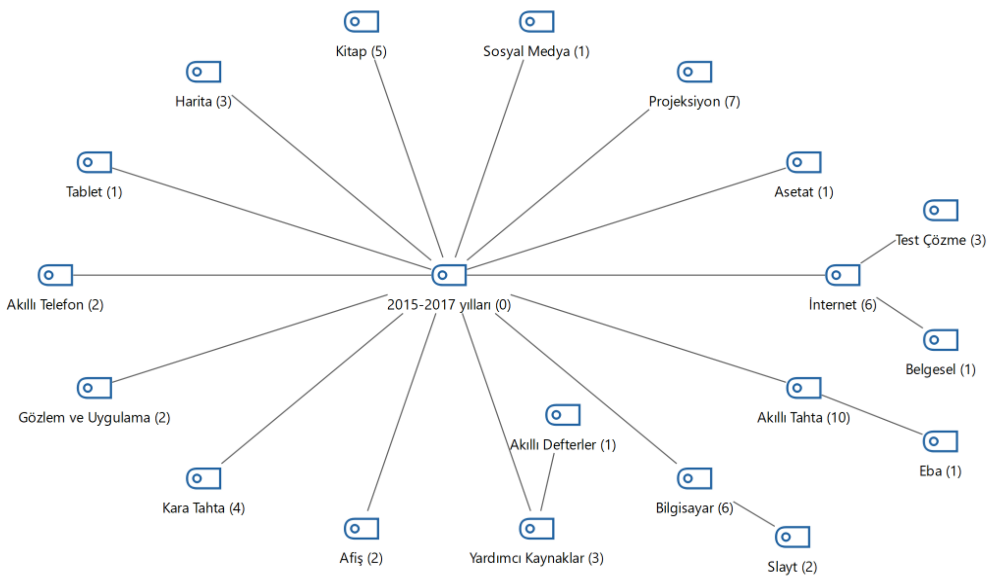

Şekil 3. 2015-2017 Yılları Arasındaki Teknolojik Yansımalar

Şekil 3'te gösterildiği gibi 2015-2017 yılları arasında öğretmenler sosyal bilgiler dersini işlerken teknolojik olarak en çok "Akıllı Tahta", "Projeksiyon" kullandıklarını ardından "Bilgisayar", "İnternet", "Kitap" ve "Kara Tahta"yı derslerinde uyguladıklarını belirtmiştir. Öğretmen görüşleri dikkate alındığında; öğretmenlerin sosyal bilgiler dersini yürütürken bulundukları zaman ve koşulların gereklerine uygun bir yol izlemeye çalıştıkları, değişime ayak uydurarak derslerine yansıtmaya özen gösterdikleri şeklinde yorumlanabilir. Özellikle akıllı tahta, internet, bilgisayar ve projeksiyon gereçleriyle teknolojide yaşanan gelişim ve değişimlerin ders ortamında da yansıtılmaya çalışıldığı aynı zamanda da kara tahta ve ders kitabı gibi temel unsurlarında derslerde kullanılmaya devam edildiği yönünde değerlendirilebilir.

2015- 2017 yılları arasında sosyal bilgiler dersinde ki teknolojik yansımalara ilişkin olarak bir öğretmen *"Derslerde akıllı tahta, power point sunular, yardımcı kaynaklar ve eba kullandım."* (Öğretmen no: 2) olarak görüşünü açıklarken bir başka öğretmen ise *"Akıllı tahta ve internet sınıflarımıza girdi. Çeşitli eğitimlerle ilgili siteler aracılığı ile test çözme, belgesel ve etkinlikler yaptık"* (Öğretmen no: 4) şeklinde düşüncesini ifade etmiştir. Öğretmenlerin belirtilen görüşleri çerçevesinde akıllı tahta, internet, power point sunuları ve belgeselleri teknolojik olarak derslerine yansıttıkları görülmüştür.

Akademisyenlerde öğretmenlere benzer nitelikte görüşlerini sunmuşlardır. 2015-2017 yılları arasında yürüttükleri derslerle ilgili olarak bir akademisyen *"2015 yılından sonra fakültemize akıllı tahtaların alınmasıyla birlikte derslerimizde hem powerpoint sunularını izletmek hem de internet ortamından yararlanacağımız video, görsel ve veriler için akıllı tahtaları kullanmaya başladık"* (Form No:3) şeklinde görüşünü belirtmiştir. Bir başka akademisyen ise; *"2015-2017 yılları arasında verdiğim derslerde genellikle akıllı tahtadan yararlandığımı* *söyleyebilirim. Genellikle sunum ve konu anlatım sürecinde farklı uygulamalardan yararlanmaktaydım. Bu kapsamda özellikle web 2.0 araçlarını derse daha fazla entegre etmeye başladığımı söyleyebilirim. Özellikle ders anlatımı sırasında öğrencilere mentimeter, kahoot vb. uygulamalarla soru sorarak görüşlerini tahtaya yansıtıp katılımı arttırmaya çalışmaktaydım. Ayrıca derslerin bir bölümünü bilgisayar laboratuarında gerçekleştirerek her bir konu bağlamında farklı bir web 2.0 aracı uygulaması gerçekleştirmekteydim. Örneğin yürütmekte olduğum Bilim, Teknoloji ve Sosyal Değişme dersinde ilkçağ uygarlıklarını işledikten sonra bir karikatür hazırlama programını öğrencilerime gösterip konu ile bağlantılı karikatürler çizmelerini isterdim. Yararlandığım web 2.0 araçları arasında padlet, storybirdthat, kahoot, voki, storyjumper, mentimeter, toontastic, classdojo vb. birçok uygulama yer almaktaydı. Ayrıca bu dönemlerde 3 boyutlu modelleme ve yazdırmayı da ders süreçlerine dâhil etmeye çalıştım. Örneğin öğrencilerin ortaçağdaki teknolojik gelişmeleri modelleyip yazdırarak somut bir biçimde öğrenmelerini sağlamaya çalıştığımı söyleyebilirim"* (Form No: 1) olarak düşüncesini açıklamıştır. Her iki akademisyende öğretmen görüşlerine benzer nitelikte 2015-2017 yılları arasında derslerini ele alırken akıllı tahtanın ve web 2 araçlarının teknolojik boyutta ağırlık ve önem kazanmaya başladığını belirtmiştir.

2017-2018 Yılları Arasında Sosyal Bilgiler Derslerindeki Teknolojik Yansımalar

Teknolojik yansımaların paydaşlarından biri olan program boyutu ele incelendiğinde ise; 2017 ve 2018 yılları arasında Sosyal Bilgiler Öğretim Programları'nda yer alan temalar ve bu temaların kazanımlarına yönelik frekans değerleri Tablo 4'te gösterilmiştir.

Tablo 4. 2017- 2018 Yılları Arasında Sosyal Bilgiler Öğretim Programları'nda Teknolojiyle İlgili Yer Alan Tema ve Kazanımlar

TEMALAR	***f***
2017	
Bilim, Teknoloji ve Toplum (Kazanım: SB.4.4.1. ; SB.4.4.2. ; SB.4.4.3. ; SB.4.4.4. ; SB.4.4.5. ; SB.5.4.1. ; SB.5.4.3. ; SB.6.4.2.)	8
Küresel Bağlantılar (Kazanım: SB.5.7.2.)	1
Birey ve Toplum (Kazanım: SB.7.1.3. ; SB.7.1.4.)	2
Üretim Dağıtım ve Tüketim (Kazanım: SB.7.5.2. ; SB.7.5.6.)	2
2018	
Bilim, Teknoloji ve Toplum (Kazanım: SB.4.4.1. ; SB.4.4.2. ; SB.4.4.3. ; SB.4.4.4. ; SB.4.4.5. ; SB.5.4.1. ; SB.5.4.2. ; SB.5.4.3. ; SB.6.4.2.)	9
Küresel Bağlantılar (Kazanım: SB.5.7.2.)	1
Birey ve Toplum (Kazanım: SB.7.1.3. ; SB.7.1.4.)	2
Üretim Dağıtım ve Tüketim (Kazanım: SB.7.5.2. ; SB.7.5.6.)	2

Tablo 4'te belirtildiği gibi 2017- 2018 yılları arasında Sosyal Bilgiler Öğretim Programları'nda yer alan temalar incelendiğinde; 2017 programında dört tema altında 13 kazanıma teknoloji boyutunda yer verildiği görülmüştür. 2018 programında ise yine aynı temaların başlığı altında 14 kazanım yer almıştır. Her iki programda da en çok teknolojik kazanıma sahip olan tema ise "Bilim, Teknoloji ve Toplum" teması olmuştur. 2017-2018 yılları arasında öğretmenlerin yürüttükleri sosyal bilgiler derslerine yönelik teknolojik yansımalar Şekil 4'de gösterilmiştir:

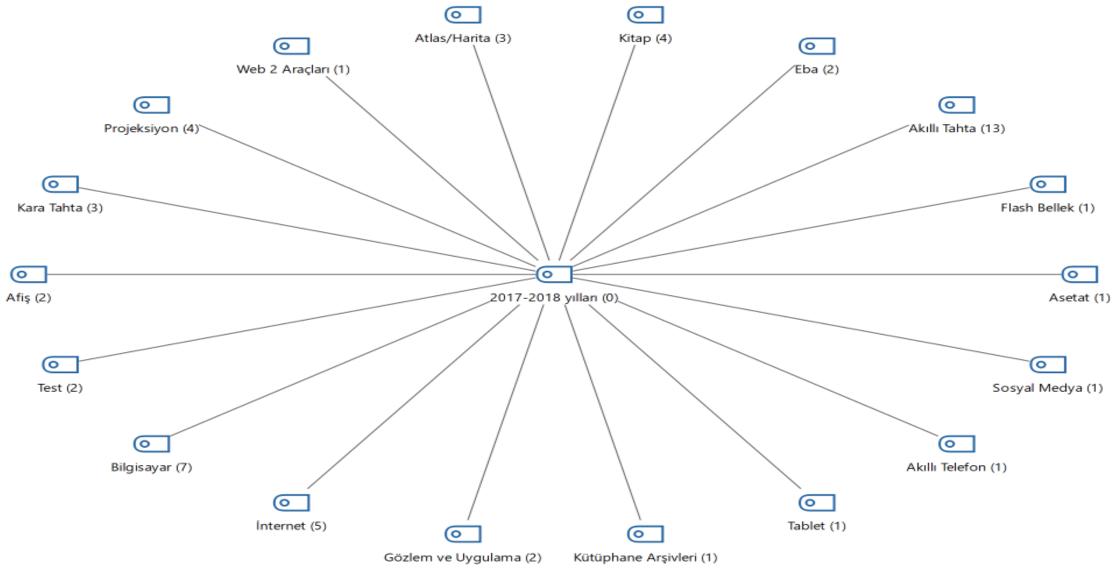

Şekil 4. 2017-2018 Yılları Arasındaki Teknolojik Yansımalar

Şekil 4'te görüldüğü gibi 2017-2018 yılları arasında öğretmenler sosyal bilgiler dersini yürütürken teknolojik olarak "Akıllı tahta", "Bilgisayar" ve "İnternet"i sıklıkla kullandıklarını ifade etmişlerdir. "Projeksiyon", "Kitap", "Atlas/Harita", "Kara tahta", "Test", "Afiş" gibi unsurlar da derslerde daha az sıklıkla ifade edilen ögeler arasında yer almıştır. Öğretmen görüşleri incelendiğinde; önceki yıllara göre derslerde kullanılan teknolojik unsurlarda çerçevenin genişlediği, zenginleştiği, öğretmenlerin sosyal bilgiler derslerini yürütürken farklı ve zengin araçlara yer verdiği şeklinde yorumlanmıştır.

Bu doğrultuda bir öğretmen *"Akıllı tahtalar ve bilgisayar uygulamalarına geçiş yaptım. Öğrencilerim de program kullanmada ustalaştı."* (Öğretmen no: 9) olarak görüşünü belirtirken başka bir öğretmen ise *"Derslerimde kitap, harita, projeksiyon, kara tahta, afişler, test, bilgisayar, internet, gözlem ve uygulama, kütüphane arşivlerini kullanmya çalıştım."* (Öğretmen no: 7) şeklinde düşüncelerini dile getirmiştir. Açıklanan görüşler çerçevesinde öğretmenler derslerinde akıllı tahta, bilgisayar, kitap, test, internet gibi ögeleri kullandıklarını ifade etmişlerdir.

Paydaşlardan olan bir akademisyen görüşünü; *"Derslerimizde akıllı tahtalar aracılığıyla powerpoint sunumlarını ve gereksinim duyduğumuz diğer veri kaynaklarından ilgili istatistik, görsel ya da videoyu, haber niteliğindeki yapımları kullanabiliyoruz"* (Form No: 3) olarak belirtirken diğer bir akademisyen ise düşüncesini *"Sınıflarda akıllı tahta cihazları kuruldu. Fatih projesi kapsamında projeksiyon cihazlarının yerini akıllı tahtalar aldı. Bu cihazlar ile dersleri ilk etapta kullanmak endişe veriyordu. Projeksiyon cihazına göre daha kompleks olduğu için kullanmada tereddüt gösterildiği oluyordu. Zamanla internet irtibatı ve bakımlarının fakülte tarafından sıklıkla yapılmasıyla birlikte akıllı tahtalı sınıfları tercih eder oldum. Özellikle sosyal bilgiler derslerinde internet bağlantılı çalışmalarda akıllı tahta üzerinden internet kullanımı sıklaştı"* (Form No:4) şeklinde belirtmiştir. Akademisyenlerde açıkladıkları görüşlerinde 2017-2018 yılları arasında yürüttükleri derslerde akıllı tahta kullanımının yoğunluk kazandığını ifade etmiştir. Öğretmenlerin görüşleriyle örtüşen akademisyen görüşlerinde de derslerin öğretiminde kullanılan teknolojik unsurların benzer olduğu dikkati çekmektedir. Bu durum çağın ve dönemin ihtiyaçlarına göre öğretmen ve akademisyenlerin teknolojik unsurları derslerine de yansıtmaya ve kullanmaya çalıştıkları şeklinde yorumlanabilir.

2018-2021 Yılları Arasında Sosyal Bilgiler Derslerindeki Teknolojik Yansımalar

Teknolojik yansımaların paydaşı olan program boyutu ele incelendiğinde; 2018 ve 2021 yılları arasında Sosyal Bilgiler Öğretim Programları'nda yer alan temalar ve bu temaların kazanımlarına yönelik frekans değerleri Tablo 5'te gösterilmiştir.

Tablo 5. 2018- 2021 Yılları Arasında Sosyal Bilgiler Öğretim Programları'nda Teknolojiyle İlgili Yer Alan Tema ve Kazanımlar

TEMALAR	*f*
2018	
Bilim, Teknoloji ve Toplum (Kazanım: SB.4.4.1. ; SB.4.4.2. ; SB.4.4.3. ; SB.4.4.4. ; SB.4.4.5. ; SB.5.4.1. ; SB.5.4.2. ; SB.5.4.3. ; SB.6.4.2.)	9
Küresel Bağlantılar (Kazanım: SB.5.7.2.)	1
Birey ve Toplum (Kazanım: SB.7.1.3. ; SB.7.1.4.)	2
Üretim Dağıtım ve Tüketim (Kazanım: SB.7.5.2. ; SB.7.5.6.)	2

Tablo 5'te gösterildiği gibi 2018 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'nda yer alan temalar incelendiğinde, dört farklı temanın olduğu görülmüştür. İlgili temalar; "Bilim, Teknoloji ve Toplum", "Küresel Bağlantılar", "Birey ve Toplum", ve "Üretim Dağıtım ve Tüketim" temaları olarak programda yer almaktadır. Dört tema başlığı altında toplamda 14 kazanım bulunmaktadır. Frekans bakımından en çok kazanıma sahip olan tema ise; "Bilim, Teknoloji ve Toplum" teması olmuştur. 2018-2021 yılları arasında öğretmenlerin yürüttükleri sosyal bilgiler derslerine yönelik teknolojik yansımalar Şekil 5'te gösterilmiştir:

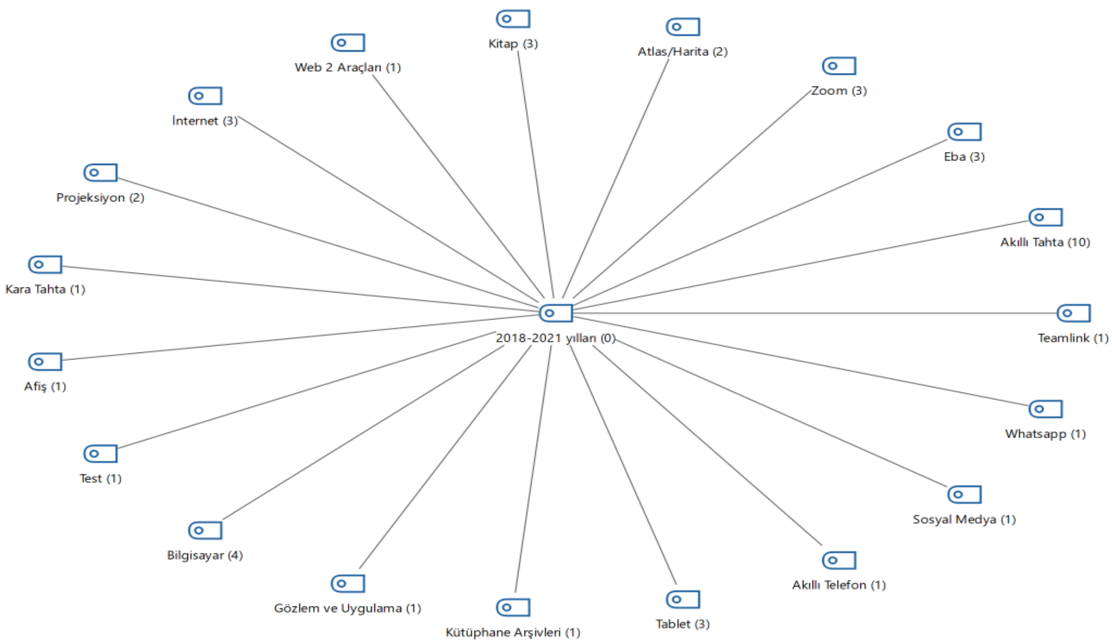

Şekil 5. 2018-2021 Yılları Arasındaki Teknolojik Yansımalar

Şekil 5'te gösterildiği gibi 2018-2021 yılları arasında öğretmenler sosyal bilgiler dersini yürütürken teknoloji boyutunda en sıklıkla; "Akıllı tahta", "Bilgisayar", "Eba", "Zoom", "İnternet", "Tablet" ve "Kitap"ı kullandıklarını belirtmişlerdir. İlgili ögelerin yanında öğretmenler görüşlerinde; "Atlas/ harita", "Projeksiyon", "Test", "Sosyal medya", "Whatsapp", "Teamlink" ve "Kara tahta" gibi teknolojik unsurlardan da derslerde yararlandıklarını ifade etmişlerdir. Belirtilen öğretmen görüşleri doğrultusunda, öğretmenlerin sosyal bilgiler dersini yürütürken kullandıkları teknolojik araçların zengin ve çeşitlilik gösterdiği şeklinde değerlendirilmiştir. Öğretmenlerin derslerini yürütürken birçok teknolojik unsura yer verdiği, çağın gereklerinden yararlanmaya çalıştığı şeklinde de yorumlanmıştır.

Görüşünü belirten bir öğretmen *"Akıllı tahta, akıllı telefon, tablet, yeni medya, zoom, teamlink, whatsapp uygulamalarını kullanıyorum"* (Öğretmen no: 16) şeklinde açıklarken bir başka öğretmen ise *"*Web 2.0 araçları konusunda uzmanlaşmaya başladım. Artık kendi ürettiğim içeriklerin yanında öğrencilerimde etkinlikler ürünler hazırlayarak sınıfta paylaşmaya başladı. Derste çoğunlukla beraber üretim yaptığımız etkinlikler yapıyorum. Temel bilgileri verip onların çevrimiçi öğrenme ürünleri hazirlamalarina yonlendiriyorum*"* (Öğretmen no: 4) olarak düşüncesini dile getirmiştir. Diğer bir öğretmen ise *"EBA ve ebanın hazırladığı videolar, testleri kullandım. Ayrıca sınıftaki öğrencilere testler gönderdim ödevleri eba üzerinden takip ettim. Salgın sürecinde hem eba hem de zoom kullanarak online eğitime devam ettik. Zoom üzerinden öğrencilerimizin hazırladığı video ve etkinlikleride paylaştım"* (Öğretmen no: 2) şeklinde görüşünü ifade etmiştir. Görüşler doğrultusunda öğretmenlerin akıllı tahta, web araçları, zoom, whatsapp ve eba gibi ögeleri derslerine teknolojik olarak yansıttıklarını vurgulamışlardır.

Öğretmenlerin yanında paydaşlardan olan bir akademisyen de düşüncelerini *"Özellikle uzaktan eğitimle birlikte üniversitenin sağladığı program üzerinden dersleri hazırlayıp işlemeye gayret ettim. Uzem aracılığı ile sağlanan programla dersleri yürüttüm. Bunun yanında sunumlarla da destek sağladım"* (Form No: 2) olarak açıklamıştır. Başka bir akademisyen ise görüşünü; *"Her geçen yıl eğitim teknolojilerinde yaşanan gelişmeler doğrultusunda geliştirilen yeni uygulamaları da takip edip derslerime entegre etmeye çalıştığımı söyleyebilirim. Bu dönemlerde değişen en önemli şeylerden biri beyaz tahtaları artık daha az kullanmam olduğunu söyleyebilirim. Çünkü farklı web 2.0 araçlarıyla (örneğin; google, jamboard veya farklı kavram haritası programları), ben ve öğrencilerin yerlerinden kalkmadan akıllı tahta üzerinden dilediklerini yazabilmekteydiler"* (Form No: 1) olarak dile getirmiştir.

Akademisyenlerin belirttikleri görüşlerinde 2018-2021 yılları arasında yürüttükleri derslerde akıllı tahta, web 2 araçları ve pandemi sebebiyle üniversitelerin uzaktan eğitimle ilgili uzem birimlerinde kullanılan programların etkin olduğunu ve bu araçları kullandıklarını dile getirmişlerdir. Akademisyenler de öğretmen görüşlerinde belirtildiği gibi değişen koşullara uygun olarak teknolojik gereçleri derslerine yansıtmaya çalıştıkları şeklinde yorumlanmıştır.

Elde edilen bulgular doğrultusunda; 2005 yılından itibaren yapılandırmacı eğitimle birlikte değişen eğitim anlayışı birçok öğretim programıyla birlikte Sosyal Bilgiler Öğretim Programları'na da etki etmiştir. 2005 yılı ile birlikte oluşmaya başlayan bu yaklaşım çağın ihtiyaç ve koşullarına uygun, değişen ve yenilenen teknolojiye ayak uydurabilen bireylerin yetiştirilmesini benimsemiştir. Bu doğrultuda Sosyal Bilgiler Programları 2005 yılından itibaren; 2015, 2017 ve 2018 yıllarında tekrardan gözden geçirilerek, dönemin koşullarına uygun olarak revize edilmiştir. Yenilenen anlayış ve program yapısı derslerde ki öğretim ortamlarına da yansımıştır. Öğretmenler ve akademisyenler sınıflarında kara tahta, atlas, ders kitabını teknolojik gereçler olarak kullanırken zaman içinde akıllı tahta, sosyal medya, internet, bilgisayar ve web 2.0 araçlarını teknolojik olarak derslerine yansıtmaya çalışmışlardır.

TARTIŞMA ve SONUÇ

Katılımcıların gözünden teknolojik değişimin 2005 yılından günümüze (2021) sosyal bilgiler öğretimine yansımaları merak konusu olmuştur. Zira günümüzde her alanda vazgeçilmezler arasında olan teknoloji kullanımının sosyal bilgiler gibi toplumu konu alan bir dersin ayrılmaz parçası olması kaçınılmazdır. Bu yüzden özellikle ilerlemeci ve yeniden kurmacı felsefeler bağlamında kullanılan yapılandırmacı eğitimin kullanılmaya başladığı 2005 yılı bu inceleme açısından da kırılma noktası olarak seçilmiş olup, bu sürecin sonrasının nasıl bir seyir gösterdiğine paydaş kaynaklardan hareketle bakılmıştır. Her ne kadar yerli ve yabancı literatürde (Çakmak & Taşkıran, 2017; Çoban & İleri, 2013; Mason, 2018; Rodriguez, Brown & Vickery, 2020; Yaman, 2019; Yeşiltaş & Kaymakçı, 2004) sosyal bilgiler alanında teknoloji kullanımını ele alan çalışmalara rastlansa da 2005 yılından beri teori ve uygulama sürecinin nasıl ilerlediğinin paydaş kaynaklardan ele alındığı bu çalışmada da çarpıcı sonuçlara ulaşılmıştır. Zira bu sürecin sağlıklı ilerlemesinde en önemli paydaş kaynaklardan bazılarının; sosyal bilgiler öğretim programı, öğretmen yetiştiren akademisyenler ve sosyal bilgiler öğretmenleri olduğu bilinmektedir. Çalışma sürecinde paydaşlardan toplanan veriler doğrultusunda süreci betimlemede kolaylık oluşturabilecek 5 tane zaman temasına ulaşılmıştır. Bu temalar programların köklü veya taslak olarak değiştiği zaman odaklarından oluşmaktadır. Çalışma verilerinden ortaya çıkan zaman odaklı temaların; 2005, 2005-2015, 2015-2017, 2017-2018 ve 2018-2021 şeklinde olduğu gözlenmektedir.

Sosyal bilgiler öğretim programının davranışçı yaklaşımdan yapılandırmacı yaklaşıma geçtiği 2005 yılı teması incelendiğinde; öğretim programına "Bilim Teknoloji ve Toplum" gibi içerik olarak teknoloji ağırlıklı bir öğrenme alanının girdiği dikkatleri çekmektedir. 2005 yılı öğretim programında teknoloji vurgulu toplam 14 kazanım tespit edilmiş olup bu kazanımların; Bilim Teknoloji ve Toplum, Küresel Bağlantılar, Üretim Dağıtım ve Tüketim öğrenme alanları altında olduğu görülmektedir. Sosyal bilgiler öğretim programı bağlamında düşünmek gerekirse teknolojik vurgunun geniş bir şekilde programa yansıdığı dikkatleri çekmektedir. Ancak programın uygulayıcıları olan sosyal bilgiler öğretmenleri ve akademisyenlerin uygulama sürecindeki deneyimlerine ilişkin düşünceleri de önem taşımaktadır. Öğretmen ve akademisyen görüşlerine bakıldığında 2005 sosyal bilgiler öğretimi sürecinde derslerde en fazla "kara tahta, tebeşir ve ders kitabı" şeklindeki klasik teknolojik ders araçlarının kullanıldığı tespit edilmiştir. Bu durumda teknolojik yansımaların öğretim programına yansıdığı kadar uygulamalara yansımadığı söylenebilir. Ancak bu süreçte her ne kadar kimi çalışmalara (Kaya, 2008) Sosyal bilgiler derslerinde öğretmenlerin, teknolojiyi sosyal bilgiler dersleri ile bütünleştirme sürecinde işbirlikçi etkinliklerden yararlanmalarının birçok açıdan fayda sağladığına yönelik sonuçlar ortaya konsa da 2005 öğretim programının uygulanması sürecinde öğretmenlerin *Tepegöz, Projeksiyon, Bilgisayargibi elektronik cihazları bile kara tahta ve* *ders kitabı gibi araçlara göre çok nadir kullandıkları sonucuna rastlanmıştır.* Yeşiltaş ve Kaymakçı'nın (2014) Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'nda teknolojinin yerini tespit etmeyi amaçladıkları çalışma sonuçlarında da Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'nın genel amaçlar, içerik, öğrenme-öğretme süreçleri ile ölçme-değerlendirme araç ve yöntemleri açısından teknoloji ve teknolojik ürünleri etkin kullanımına olanak sağlayacak nitelikte olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuçların çalışma bulgularını destekler nitelikte olduğu düşünülmektedir.

2005-2015 yılları arasında sosyal bilgilere teknolojik yansımaların nasıl olduğuna bakıldığında ise; öncelikle öğretim programları dikkatleri çekmektedir. *Zira 2005 yılı Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'nda teknolojik vurguların yansıdığı 3 öğrenme alanı ve bu bağlamda 14 kazanımın yer aldığı; ancak 2015 taslak programında bu vurgunun 2 öğrenme alanı ve 11 kazanım ile sınırlı kaldığı dikkatleri çekmektedir.* Bu durum 2005 yılından 2015 yılına kadar ki süreçte aslında teknolojinin öğretim programına yansımasındaki görünürlüğünün azaldığını göstermektedir. Ayrıca bu süreçte öğretmen ve akademisyenlerin uygulama sürecinde en fazla *"projeksiyon cihazı ve akıllı tahta"* kullandıkları tespit edilmiştir. 2005 yılından 2015 yılına kadar ki süreçte *her ne kadar Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'nda teknolojik yansımanın öneminin azaldığı görülse de uygulayıcıların öğretim sürecinde en fazla kullandıkları teknolojik araçlardan "kara tahta, tebeşir ve ders kitabının" yerinin "tepegöz, projeksiyon aracı ve bilgisayar" şeklindeki elektronik araçlara bırakması dikkat çekici bir sonuçtur.* Bu durum 2005-2015 sürecinde teknolojik yansımanın uygulama sürecine daha fazla yansıdığını göstermektedir. 2015-2017 sürecinde teknolojik yansımaların sosyal bilgiler öğretiminin program boyutu ele alındığında; teknolojik vurgunun önem ve kapsamının genişlediği dikkatleri çekmektedir. Zira 2015 yılında bu bağlamda 2 öğrenme alanı ve 11 kazanım bulunurken, 2017 taslak programında 4 öğrenme alanı ve 13 kazanım ile teknolojinin geniş bir şekilde programa yansıdığı gözlenmektedir. Bu durum zaman ilerledikçe teknolojinin öğretim programındaki öneminde de bir ilerleme olduğunu düşündürmektedir. Sosyal bilgiler öğretim sürecinin başka paydaş kaynaklarından olan öğretmen ve akademisyenlerin uygulama sürecine ilişkin deneyimlerinde de sırasıyla en fazla *"Akıllı Tahta", "Projeksiyon" "Bilgisayar*" ve *"İnternet"* kullandıkları tespit edilmiştir. *Bu süreçte dikkat çeken bir başka bulgu da katılımcılardan akademisyenlerin "Padlet, Storybirdthat, Kahoot, Voki, Storyjumper, Mentimeter, Toontastic, Classdojo gibi Web 2.0 araçlarından derslerde yararlandıkları yönündedir*. Bu durum *2015-2017 sürecinde hem Sosyal Bilgiler Öğretim Programı hem de uygulama sürecine yeni teknolojilerin benzer yoğunlukta yansıdığını* göstermektedir.2017-2018 sosyal bilgiler öğretimi sürecinin başında öğretim programında teknolojik vurguyu içeren 4 öğrenme alanı ve 13 kazanım bulunurken, 2018 programı ile birlikte yine 4 öğrenme alanı başlığı altında kazanım sayısının 14'e çıktığı dikkatleri çekmektedir. Öğretmen ve akademisyen görüşlerinden elde edilen verilerden ise katılımcıların derslerinde en fazla "Akıllı tahta, Bilgisayar ve İnternet" kullandıkları tespit edilmiştir. 2015-2017 sürecinde kullanımı tercih edilen ilk üç teknolojik araç arasında projeksiyon cihazı da bulunmaktaydı. Ancak 2017-2018 sürecinde ilk üç araç arasına internetin girdiği gözlenmektedir. Dolayısıyla bu tema kapsamında incelenen süreçte de 2015-2017 teması kapsamındaki sürece benzer şekilde teknolojik yansımanın hem programa hem de uygulamaya dengeli yansıdığı görülmektedir.

2018-2021 sürecindeki Sosyal Bilgiler Öğretim Programları incelendiğinde halen 2018 yılı öğretim programı kullanıldığı ve bu programda; Bilim, teknoloji ve toplum, küresel bağlantılar, birey ve toplum, üretim, dağıtım ve tüketim şeklindeki 4 öğrenme alanı başlıkları altında yine 2017 yılı taslak programda olduğu gibi 14 kazanıma teknolojik vurgunun yansıdığı dikkatleri çekmektedir. Öğretmen ve akademisyen ifadelerinden ise bu süreçteki sosyal bilgiler öğretimi uygulamalarında sırasıyla en fazla; "Akıllı tahta", "Bilgisayar", "Eba", "Zoom", "İnternet" gibi yeni teknolojilerin kullanımının tercih edildiği sonucuna varılmıştır. Kullanılan teknolojilerin niteliği dikkate alındığında bilgisayar ve internet teknolojileri temelli araçlar oldukları görülmektedir. *Bu durum, öğretim sürecinde internet teknolojilerinin etkinliğinin artığını göstermektedir.* Zira bu sürece yönelik yapılan araştırma bulgularında; 2006 yılından beri sosyal bilgiler eğitiminde teknoloji kullanımı konusundaki araştırma sayısında hızlı bir artışın olduğu (Avcı Akçalı & Baş, 2020); öğretmenlerin kısıtlı imkânlarına rağmen mesleki hayata başladıktan sonra ilgi ve merakları doğrultusunda teknoloji kullanım becerilerini geliştirebilecekleri sonucu (Erdoğan & Şerefli, 2021); sosyal bilgiler öğretmenlerinin teknolojiyi artık sosyal ağlar üzerinden takip ettikleri, öğrencilerin dikkatlerini çekmek ve katılımlarını sağlamak için akıllı tahta kullandıkları (Dere & Ateş, 2020) şeklindeki sonuçlara rastlanmıştır. Dolayısıyla çalışma bulgularında bu zaman zarfında hem öğretim programı boyutunda hem de uygulama boyutunda teknolojik yansımanın dengeli gittiği sonucuna ulaşılmıştır. Diğer taraftan bu sürecin ortalarına denk gelen 2019 yılının sonlarında Çin'den dünyaya yayıldığı tespit edilen Covid-19 hastalığı nedeni ile dünyada pandemi yaşanmıştır. Özellikle uzaktan eğitim süreçlerinde yüz yüze eğitimlere ara verilmesinden okul gibi fiziki ortamlar yerine Eba ve Zoom gibi sanal ortamlarda dersler işlenmiştir. Dolayısıyla katılımcıların bu süreçte en çok kullandıkları uygulama araçları arasına Eba ve Zoom gibi uygulamaların da yer almasında Covid 19 pandemisinin de etkili olduğu düşünülmektedir.

ÖNERİLER

- Öğretmenlerin derslerinde teknolojik araçları daha etkili kullanabilmesi ve uygulayabilmesi için hizmet içi eğitimler düzenlenebilir. Benzer nitelikte öğretmenlere web 2.0 araçlarıyla ilgili eğitimler verilebilir.
- Çalışma akademisyen ve öğrenci boyutuyla ele alınmıştır. Öğrenci ya da öğretmen adaylarıyla da değerlendirilerek görüşleri incelenebilir.
- 2005 ve 2005-2015 süreçli temalara ait sonuçlar dikkate alındığında teknolojinin programa ve uygulama sürecine dengeli dağılmadığı görülmektedir. Bu yüzden
  Bundan sonra geliştirilecek olan öğretim programlarında ve uygulama boyutunda teknolojik yansımanın dengesinin kurulması önerilmektedir.
- Teknolojilerin insan hayatındaki önem ve niteliğinin hızlı değişimi göz önünde bulundurularak, sosyal bilgiler öğretim programlarının da teknolojik yansıma açısından daha kısa süreli aralıklarla revize edilmesi önerilmektedir.
- Yeni internet teknolojilerinin öğretim programına ve uygulamada daha yaygın bir şekilde kullanımını artırmak için öğretmen yetiştiren kurumların ve Milli eğitim bakanlığının öğretmen ve öğretmen adaylarına kısa süreli aralıklarla teknolojik pedagojik ve alan bilgisini bütünleştirmeye yönelik teknolojik yetkinlik eğitim hizmetleri sunmaları önerilmektedir.

Etik Metni

Araştırma için gerekli izinler alınmıştır (Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etik Kurulu değerlendirme kararı tarihi =06.10.2021, etik değerlendirme dokümanı numarası= 2021/35608). Bu makalede dergi yazım kurallarına, yayın ilkelerine, araştırma ve yayın etiği kurallarına, dergi etik kurallarına uyulmuştur. Makale ile ilgili doğabilecek her türlü ihlallerde sorumluluk yazarlara aittir.

Yazar(lar)ın Katkı Oranı Beyanı: Bu çalışmada birinci yazarın katkı oranı %60, ikinci yazarın katkı oranı %40'tır.

KAYNAKÇA

Alpar, D. , Batdal, G. ve Avcı, Y. (2012). Öğrenci Merkezli Eğitimde Eğitim Teknolojileri Uygulamaları. *HAYEF Journal of Education*, 4 (1). Retrieved from https://dergipark.org.tr/tr/pub/iuhayefd/issue/8786/109853

Al-Said, K. M. (2015). Students' perceptions of Edmodo and mobile learning and their real barriers towards them. *Turkish Online Journal of Educational Technology (TOJET), 14*(2),167-180.

Amiel, T. ve Reeves, T., C. (2008). Desing-based reseach and educational technology: rethinkink technology and the research agenda. *Educational Technology & Society, 11*(4), 29-40.

Avcı Akçalı, A. ve Baş, Ö. (2020). Sosyal bilgiler eğitiminde teknoloji kullanımı konusundaki araştırmalar. *Jass Studies-The Journal of Academic Social Science Studies,* 81, 15-30.

Balasubramanian, K., Jaykumar, V., ve Fukey, L. N. (2014). A study on student preference towards the use of edmodo as a learning platform to create responsible learning environment. *Procedia - Social and Behavioral Sciences, 44*, 416 – 422.

Büyüköztürk, Ş. ; Çakmak, E. K.; Akgün, Ö. E. ; Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2014). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Pegem Akademi Yayıncılık.

Caballé, S., Xhafa, F., ve Barolli, L. (2010). Using mobile devices to support online collaborative learning. *Mobile Information Systems. 6*(1), 27-47

Chen, C. H., ve Law, V. (2016). Scaffolding individual and collaborative game-based learning in learning performance and intrinsic motivation. *Computers in Human Behavior, 55*(B), 1201-1212.

Chen, S. Y.,ve Chang, Y. M. (2020). The impacts of real competition and virtual competition in digital game-based learning. *Computers in Human Behavior*,104.

Christensen, L. B., Johnson, R. B. ve Turner, L. A. (2015). *Research methods design and analysis.* (Çeviri Ed. Ahmet Aypay). Anı Yayıncılık.

Çakmak, Z. ve Taşkıran, C. (2017). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin perspektifinden eğitim bilişim ağı (eba) platformu. *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi,* 9, 284-295.

Çoban, A. ve İleri, T. (2013). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin öğretim teknolojileri ve materyalleri kullanma düzeyleri ve kullanamama sebepleri. *Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi 2*(1), 194-213.

Damyanov, I., ve Tsankov, N. (2018). Mobile apps in daily learning activities. *International Journal of Interactive Mobile Technologies, 12*(6), 133–140.

Daştan, İ. (2006). *Eğitimde bilgisayar teknolojilerinden yararlanma düzeyi ve bir uygulama* (Yüksek lisans tezi). Atatürk Üniversitesi.

Dere, İ. ve Ateş, Y. (2020). Sosyal bilgiler derslerinde teknolojik araç ve materyal kullanımı: Bir Durum Çalışması. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 22*(2), 496-514.

Erdoğan, E. ve Şerefli, B., (2021). Sosyal bilgiler öğretiminde teknoloji kullanımı: beş öğretmenin yolculuğu. *Journal of Qualitative Research in Education, 27*, 232-256. doi:10.14689/enad.27.11

Eren, E. (1983). *İşletmelerde yenilik politikası*. Formül matbası.

Ersoy, F. (2017). Sosyal bilgiler öğretiminde eğitim teknolojileri ve materyal tasarımı. R. Sever ve E. Koçoğlu (Ed.). *Teknoloji kavramının tarihçesi ve eğitimde kullanımı* (s. 19-34). Pegem Akademi.

Gliner, J. A. , Morgan, G. A. ve Leech, N. L. (2015). Research methods in applied settings. (Çeviri Ed. Selahattin Turan). Nobel Yayın.

Hicks, D., Lisanti, M., ve van Hover, S. (2020). Shifting the gaze: (Mis)using actor-network-theory to examine preservice teachers' uses of digital technologies. *Contemporary Issues in Technology and Teacher Education, 20* (4). https://citejournal.org/volume-20/issue-4-20/social-studies/shifting-the-gaze-misusing-actor-network-theory-to-examine-preservice-teachers-uses-of-digital-technologies

İşman, A. (2002). Sakarya İli öğretmenlerinin eğitim teknolojileri yönünden yeterlilikleri. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 1*(1), 72-79.

Kaya, B. (2008). Sosyal bilgiler dersinde teknoloji kullanımı. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, 28* (3), 189-205.

Lestari, I., Maksum, A., ve Kustandi, C. (2019). Mobile Learning Design Models for State University of Jakarta, Indonesia. *International Journal of Interactive Mobile Technologies, 13*(9) 152-171.

Manolev, J., Sullivan, A., ve Slee, R. (2019). The datafication of discipline: ClassDojo, surveillance and a performative classroom culture. *Learning, Media and Technology, 44*(1), 36-51.

Mason, L. E. (2018). A critical metaphor analysis of educational technology research in the social studies. *Contemporary Issues in Technology & Teacher Education, 18*(3), 538-555. Retrieved from https://citejournal.org/volume-18/issue-3-18/social-studies/a-critical-metaphor-analysis-of-educational-technology-research-in-the-social-studies

Merriam, S. B. (2001). *Qualitative research and case study applications in education*. Jossey-Bass.

Miles, M. B. ve Huberman, A. M. (1994). *An Expanded Sourcebook Qualitative Data Analysis*. Second Edition. California: Sage Pablications, Inc.

Millî Eğitim Bakanlığı (MEB), (2018). *Sosyal Bilgiler Öğretim Program.* (http://mufredat.meb.gov.tr/Dosyalar/201812103847686SOSYAL%20B%C4%B0LG%C4%B0LER%20%C3%96%C4%9ERET%C4%B0M%20PROGRAMI%20.pdf).

Öğüt, A. (2003). *Bilgi çağında yönetim*. Nobel Yayın Dağıtım.

Özdemir, M. ve Özdemir, O. (2019). Öğretim Teknolojileri. T. Yanpar Yelken (Ed.), *Öğretim Teknolojileri ve Öğretim Süreci* (s. 1-24). Anı Yayıncılık.

Richey, R. C. (2008). Reflections on the 2008 AECT Definitions of the field. *TechTrends. 52*(1), 24-25. https://doi.org/10.1007/s11528-008-0108-2

Rodriguez, N., Brown, M., ve Vickery, A. (2020). Pinning for profit? Examining elementary preservice teachers' critical analysis of online social studies resources about Black history. *Contemporary Issues in Technology and Teacher Education,* 20 (3). https://citejournal.org/volume-20/issue-3-20/social-studies/pinning-for-profit-examining-elementary-preservice-teachers-critical-analysis-of-online-social-studies-resources-about-black-history

Santosa, E.B., Degeng I.N.S., Sulton, Kuswandi D. (2020). Mobile computer-supported collaborative learning (mcscl) and self regulated learning (srl) to ımprove problem solving and achievements. *Journal for the Education of Gifted Young Scientists, 8*(1), 325-342. http://dx.doi.org/10.17478/jegys.656642

Simon, H. A. (1983). *The sciences of the artificial*. MIT Pres.

Stake, R. E. (2003). Case studies. In N. K. Denzin & Y. S. Lincoln (Eds.), *Strategies of qualitative inquiry* (2. Baskı). Sage Publications.

Trespalacios, J., and Lowenthal, P. (2019). What do they really like? An investigation of students' perceptions of their coursework in a fully online educational technology program. *Australasian Journal of Educational Technology, 35*(5), 60-78. https://doi.org/10.14742/ajet.4364

Türk Dil Kurumu (TDK, 2018). Teknoloji https://sozluk.gov.tr/

Yalın, H. İ. (2003). *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme.* Nobel Yayınları.

Yaman, A. (2019). 5.sınıf sosyal bilgiler ders kitabında yer alan metin ve görsellerin teknoloji kullanımı açısından incelenmesi. *Eğitim ve Teknoloji, 1*(1) 1-29

Yeşiltaş, E. ve Kaymakçı, S. (2014). Sosyal bilgiler öğretim programının teknoloji boyutu. *Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Dergisi, 5*(16), 314-340.

Yeşiltaş, E. (2015). Sosyal bilgiler öğretimi. M. Safran (Ed.), *Sosyal Bilgiler Öğretiminde Öğretim Materyalleri ve Teknolojileri* (s. 226-241). Pegem Akademi.

Yeşiltaş, E. ve Kaymakçı, S. (2014). Sosyal Bilgiler Öğretim Programının Teknoloji Boyutu, *Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Dergisi, 5*(16), 314-340.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (9. Baskı). Seçkin Yayıncılık.

Yin, R. K. (2003). *Case study research: design and methods* (3. Baskı). Sage Publications.

Yörükoğulları, E. (2013). Tarih öncesi çağlarda bilim ve teknoloji. E. Yörükoğulları ve E. İhsanoğlu (Ed.), *Bilim ve teknoloji tarihi* (s. 2-27). Anadolu Üniversitesi Yayını.